

Déli Hírlap

Redacția și administrația:
TIMIȘOARA, I., Piața Brătianu No. 3.
Telefon: 28-10.

GAZETA MAGHIARILOR
DIN BANAT

Nr. cererii de insc. în Reg. publ. per 934/1938
Trib. Timișoara
Redactor resp. Dr. VARNAY ELEMER

Az igazi semlegesség

Alig néhány hét előtt cikket írtunk egy boldog kis országról, Luxemburg független és semleges nagyhercegségről, abból az alkalomból, hogy minden haderejét képviselő egyetlen katonája végelgyen-gülésben meghalt. A poroszokkal viselt háboru utolsó veteránja volt ez a derék, matuzslemi koru aggastyán és amitóta ő is elköltözött, már csak a jó Isten vigyázott erre a bájos kis országra. A sors kegyeltje volt mindaddig Luxemburg. Megkimélte az elmúlt világháború, azelőtt sem volt semmiféle vészes bonyodalomban része és így valami egészen regényes képet kapott ennek az államocskának az élete. A mozikban láttunk régebben e fajta nagyhercegségi filmeket, szépséges tájakat, amelyek fölött megállott az idő, láttunk embereket, akik csak a boldog mindennapnak éltek, elhatárolva minden gondtól. Ilyen álmatag, boldog ország volt Luxem-burg, azonban nem a filmen, hanem a valóságban. Eltűnt idők álmát aludta ez a kis ország.

Csak hogy a legszebb álomból is van ébredés. A nagyhercegség, amely Franciaország és Németor-szág között fekszik, rendkívül kényes geográfiai helyzetben van. Az egyesült angol és francia had-erők éppen a szomszédságában kezdik most had-műveleteiket. És ezért egész Luxemburg lázban van, remeg, hogy akaratlanul is belesodródik a há-boruba, kicsiny földje pedig hareszintér lesz. És ez számára kész megsemmisülés, mert ha vissza is nyerné ismét független államiségét a háboru után, a régi jólét, a régi boldog állapotok talán nem tér-nének vissza többé soha. Felébredt a boldog álom-ország és éppen olyan keserves gondokban él, mint egész Európa. Hiába rombolta le a hidjait és hiá-ba szállotta meg a határokat rögtönzött, parányi hadseregével, minden védő felkészültsége kártyavár, amelyet az első feltámadó szellő rombadönthet. Luxemburg azonban másképp is védekezik a maga módján.

A Vörös Kereszt eszméjének védelme alá he-lyezte magát Luxemburg népe. Kijelentette, hogy mindkét küzdő fél sebesülteit szívesen gondozásba veszi és tőle telhetőleg hajlandó ápolni őket. Gyö-nyörű gondolat ez, messzevilágító példája az irga-lomnak, hogy egy ország, legyen az bármilyen ki-csiny is, ilyen végtelen horderejű emberbaráti tett-re határozza el magát. Egy ország, amely fölött a szenvedélyek legdühösebb harcában is a kiengesztelő kereszt ragyog egy ország, amely bekötözi azokat a sebeket, amiket a szörnyű viadal tépett. Erre az ajánlatra csak köszönet lehet a felelet és el is hisz-szük, hogy nemes válaszként tisztelni fogja Luxem-burg semlegességét mindkét küzdő fél, bármiképpen is fejlődjenek a harcok. Van azonban Luxemburg állásfoglalásának eszményi jelentőségén kívül gyako-rlati, általános, példaadó jelentősége is. Luxem-burg ugyanis világosan megjelöli magatartásával, hogy mi lehet ebben a háborúban a semleges orszá-gok igazi szerepe. Kötelességük, hogy amennyire csak lehetséges, enyhítsék ennek a véres viadalnak az ártalmait.

Könyveket letérölni, szenvedéseket mulasztani, mindent megtenni a kiengesztelődes érdekében, megfelelő magatartással már a háborúban is elő-mozdíthatja a békét, csakis ez lehet az összes, nem küzdő államok feladata, ha őszintén és igazán vál-lalják a semlegességet. A semlegesek csak a meg-békeltetés fegyvereivel vehetnek részt ebben a hare-ban és tartózkodniuk kell minden olyan állásfoga-lástól, amely még további romlásba döntheti ügyis romlandó Európát. Ha így értelmezzük a semleges-séget, akkor egyetlen semleges ország sem szállít-hat fegyvert, vagy más olyan árut, amelyek hasz-nálata révén még jobban kimélyül, kiszélesedik ez a háború. És van a semlegességnek még számos más iratlan szabálya is, amelyet csak úgy tarthat meg egy magát semlegesnek nevező ország, ha egész lelki mélységében lakozik benne a békaakar-rat.

Luxemburg szolgáltatja a legjobb példát, hogy milyen legyen az a semlegesség, amely senkinek sem árt, ellenben csak jószolgálatot tesz mindkét

Varsó népe harcban áll

A lengyel főváros egy részét nem sikerült még elfoglalni

A francia hadsereg egyes helyen a „senki földjére” nyomult előre

A német hadvezetőség újabb hadosztályokat vezényelt a nyugati frontra

A lengyel hadsereg további visszavonulása

I.

A KELETI FRONT:

A PAT ügynökség jelenti: Varsó elfoglalásá-ról terjesztett hírek nem felelnek meg a valóság-nak. A lengyel fővárosban óriási aranyu védelmi fntézkedéseket foganatosítottak. A német csapatok megközelítették a város külső részeit, azonban Varsó még mindig a lengyelek irtókában van. Teg-nap éjjélkor a varsói rádió rendszeresen működött és

utastást adott a lakosságnak a védelemmel Kap-csolatban.

A Reuter ügynökség jelenti, hogy Stazinski, Varsó főpolgármestere péntek este negyed kilenc órakor beszédet mondott a rádióban. A főpolgár-mester felszólította a lakosságot, hogy segítsen kö-vészárkokat ásni és készüljön a védelemre.

Varsót még nem szállták meg teljesen

Berlinből jelentik: A szombat reggeli jelentésében a német hadsereg főparancsnokság közli, hogy német csapatok dél felől Varsó központjára nyomultak előre, de eddig még nem szállták meg teljesen a lengyel fővárost.

A lengyel csapatok főparancsnokának péntek délutáni rádiófelzótására a főváros pol-gári lakosságának nagy része Varsóban maradt és a férfiak, valamint nők, mintegy 150.000 ember kezdett hozzá a tereken és az utcákon a futóárkok ásásához és a drótsövények készíté-séhez.

Utolsó katonáig védeni akarják a lengyel fővárost

A varsói rádióleadóban pénteken este 10 órakor Lipinski alezredes felolvasta a Varsót védő csapatok főparancsnokának felhívását. Varsót az utolsó katonáig védeni kell, — hang-zik a felhívás. A főváros lakosságának támogat-nia kell a csapatokat. Meg kell őrizni a nyugal-mukat és hidegvérüket. Mindenkinél kötelessé-ge, hogy helyén maradjon, Varsó lakosainak most alkalmuk van tanujelét adni hazaszerete-tüknek. A lengyel katona bátran harcol és szá-mít a lakosság támogatására. A jelszó, amely most mindannyiunkra kötelező: Elég volt, nem engedünk további előnyomulást. A Varsót védő csapatok parancsnokának rendeleteit ponto-san végre kell hajtani.

A lengyel nagykövetség közli, hogy tegnap több német rádióállomás, de különösen Breslau, a lengyel rádióállomások hullámhosszainak felhasználásával, valótlán híreket terjesztettek Varsó, Lodz és más lengyel városok elfoglalá-sáról.

VARSO FÜJTJAN ZUHANT LE KÉT NEMET REPÜLŐGÉP

Péntek este a német repülők két ízben hosz-szabb időn keresztül bombázták a lengyel fővárost. A Praga nevű kilvároست összekötő hidra több bom-bát dobhat, amelyek azonban nem okoztak komo-lyabb károkat. Két német repülőgép Varsó központ-jában lángba borulva lezuhant.

Rádióháboru Varsó két állomása között

Varsóból jelentik: A Varsó I. rádió leadóállomás pénteken délután német kézre jutott és azóta állandóan német és lengyel propaganda-híreket közöl. Ugyanakkor a Varsó II. ellen-propagandával válaszolt és ellenállásra szólította fel a lengyel főváros lakosságát. Külön elő-adásban ismertették, hogyan kell torlászokon harcolni és hogyan hátráljanak lépésről-lépésre az ellenség elől. A két állomás között valóságos rádióháború folyt le és közben német részről a legnagyobb hangerővel közvetített katonai indulók zavarták a másik állomást. Valóságos éther-zavart okozott ez a háborúság az egész közép-európai zónában.

félnék. Ilyen magatartás, vagy legalább is ehhez ha-sonló felfogás, sietteti a békét. Viszont a küzdő fe-leknek is van egy nagy kötelességük a semleges or-szágokkal szemben, tartózkodniuk minden olyan eszköztől, amely elveik feladására akarná készíteni

őket. Ha ezek az elvek úgy a küzdő felek, mint a semlegesek részéről is érvényesülnek, annyit leg-alább is elérünk, hogy annyira-amennyire mégis csak lokalizálódik a máris hatalmas területeken tomboló háború. (F.)

Varsó előtt helyezkedett el a visszavonult lengyel hadsereg

A Havas ügynökség jelenti: A Visztula északi részén Thorntól kezdve a Marcw partján fekvő Rozanig óriási harcok folynak, amelyek az a célt szolgálják, hogy a lengyel hadvezetőség által készített helyezett nagyszámu tartalékok harcban vessék. A Posen környékén harcoló lengyel csapatok megkezdték visszavonulásukat, hogy elterüljenek a két irányból közeledő német motoros csapatok által való bekerítést. Ezek a német motoros csapatok észak-déli irányban a Pilica folyó mentén nyomulnak előre Varsó felé egyrészt, másrészt pedig északnyugat-déleleti irányban a Wra folyó mentén. A poseni lengyel csapatok lessan engedik át a teret az ellenségnek és mindent elpusztítanak, a mit a németek felhasználhatnának. A lengyel hadvezetőség jelentése szerint a nemzetvédelmi ipar gyártelepeit öt év előtt már az ország központjába

helyezték át. A lengyel csapatok rendben vonulnak vissza annak ellenére, hogy állandóan ki vannak téve a német repülőgépek támadásainak. Az elpusztított hidak helyébe ideiglenes hidakat építettek és a lengyel utasok hősiessége példaképpen fog szolgálni az egész világ előtt. A lengyel főhadserő Varsó előtt észak-déli irányban helyezkedett el, hogy ellenálljon a német támadásnak. Rendkívül véres harcok folynak a Varsóca 80 kilométernyire fekvő Lodz környékén is.

A régi Galiciában is előnyomulnak a németek

A Német Távirati Iroda jelenti: Az észak Kárpátokból előnyomuló német csapatok szombaton elfoglalták Rzevov várost és tovább nyomulnak Jaroslav felé.

II.

A NYUGATI FRONT:

A francia csapatok csak egy helyen jutottak német földre

Rómából jelentik: A Popolo di Roma párisi jelentés alapján közli a hadihelyzetet, ahogyan azt a franciák látják. A francia lapok szerint egyöntetű az a vélemény, hogy

Németország viselkedése a nyugati fronton nem taktikázás, hanem politikai jelentőségű.

A francia lapok katonai szakértői szerint Párisban hosszú és kemény háborúval számolnak. A mai napig még nem erőszakoltak ki olyan helyzetet, mint 1914-ben a marnai csata előtt.

Egy helyen mentek át csak nagyobb francia csapatok német területre,

de itt távolabb esik a Siegfried-vonal és ezeken a helyeken aknamezőkkel találtak magukat szembe.

A francia hadvezetőség 9. számú jelentése szeptember 9-ről: A múlt éjjel elővédeink Vorbachtól nyugatra elfoglalták a warndti erdő legnagyobb részét. Az általunk elfoglalt területen az ellenfél hatalmas pusztitást végzett. Légi

haderőnk együttműködik a szárazföldi hadsereggel.

A nagyvezérkar péntek esti jelentése igen röviden foglalkozott azzal a ténnyel, hogy a Rajna és Mosel folyók között négy nappal ezelőtt megkezdődött előnyomulás tovább folytatódott. A lakonikus szövegből is kitűnik, hogy az előnyomulást a Németországból sürgősen odadobott friss csapatok, sem pedig az önműködő fegyverek, a vasbeton blokkházak és egyéb felszerelések sem tudták megállítani. A német hártart védő csapatok nem állták meg a helyüket attól a perctől kezdve, amikor a francia csapatok megkezdték előnyomulásukat. A nehéz terepen a franciák hatalmas sikereket értek el. Nem szabad megfeledkezni arról, hogy a tulajdonképpeni Siegfried-vonal a rajnai dombvidéken húzódik a Luther-folyó jobbpartján a Mosel irányába, Trewes környékén. Az elzási fronton, ahol a Rajna áradásban van, nem történt különösebb tevékenység.

A Siegfried-vonalig jutottak el a franciák

A Matin jelenti: A nyugati hadszíntéren a küzdelem továbbra is a Magint és a Siegfried-vonalak között elterülő több kilométeres körzetben folyik. Ezt a területet a francia csapatok igyekeznek teljesen megtisztítani az ellenségtől, valamint az ott elhelyezett aknáktól. Az erős nyomás, amelyet a francia csapatok erre a területre gyakorolnak, a német hadvezetőséget arra készítette, hogy az ország belsejéből ide komoly csapaterősítéseket vezényljen. A francia csapatok ezeken a területeken új állásokban helyezkedtek el és ezeknek az állásoknak a berendezése és megerősítése most folyamatban van. A francia hadvezetőség óvatosan jár el és egyelőre igyekszik kipróbálni a német védelmi vonal legkönnyebben sebezhető pontjait.

A NÉMETEK NEM TUDNÁK FRANCIA TANKTÁMADÁSRA

A belga távirati iroda berlini munkatársától táviratot kapott, amelyet a Havas iroda most szintén leközlött. A távirat szerint berlini hivatalos körök úgy nyilatkoznak, hogy a nyugati hadszíntéren semmiféle hadművelet nem történt. Hangoztatják, hogy esetleg néhány elszigetelt katonai csoport hadműveletéről lehet szó, de ezek csak jelentéktelen összetűzések lehetnek. Szó sem lehet nagyobb támadó hadmozdulatokról és semmit sem tudnak arról, mintha hetven francia tanktól támogatott támadás történt volna a Siegfried-vonal mentén.

„ELKÉPZELHETETLEN, HOGY HATVAN LENGYEL HADOSZTÁLY HARCOLT...”

Az olasz lapok beszámolóik Varsó villámgyors megszállásáról. A Popolo di Roma szerint a németek koncentrált támadása kibővben bevált és a lehető legrövidebb időn belül megszállták Varsót. A lengyelek ellenállása hagyományos vitézségük elie-

KIADÓ

Bucuresti központjában

Strada Berzei No. 19.

egy nagy ház, egyedülálló az udvarban, megfelelő intézmények, irodák, áruaktár, iparüzem, iskola, stb. részére.

Földszint: 1 iroda 6 m. x 4 m.
" 1 " 3 m. x 3.45 m.
" 1 " 3 m. x 5.70 m.
" 1 terem 28 m. x 7 m.

Földszint: 1 terem 4 m. x 4.35 m.
I. emelet: 1 " 32.20 m. x 7 m.
II. emelet: 1 " 10 m. x 7 m.
1 padlás 21.50 m. x 7 m.

Víz, kanalizáció, központi fűtés, villanyvilágítás, nagy udvar.
Ajánlatokat kérünk Librăria SOCEC, Cassiaria Generală címre, Bucuresti.

szok. Megállapítható, hogy klasszikus értelemben vett csatáról eddig még csak beszélni sem lehet, bár tényleg elképzelhetetlen, hogy a 60 hadosztályból álló lengyel hadsereg még csak nyílt harcot se viseljen a németekkel szemben.

OLASZ HADITUDOSÍTÓ HELYSZINI JELENTÉSE

A Stefani ügynökség jelenti: A német haderő gyors és erélyes előnyomulása nyugat és észak felől a lengyeleket mindenütt visszavonulásra kényszeríti. A német légi haderő gépei pedig hathatósan támogatják kezdetűl fogva a szárazföldi hadsereg műveleteit. Az olasz hírszolgálati iroda tudósítója, akit a német főhadiszállásra osztottak be, egy német repülőgépről nézte végig a lengyel csapatokat ért bombázást. A német repülőraj nagy erejű bombák ledobásával megszakított ezen a vonalon minden közlekedést. A tudósító leírja, hogy 18 lengyel vonat látott, amelyek a bombázás következtében mozdulatlanul álltak. A repülőraj során csak két német repülőgép sérült meg. A Covik felé vezető uton ugyanezek a repülők hosszú lengyel hadoszlopokat bombáztak.

A római Tribuna tudósítója is beszámol egyik német repülőraj útjáról, amelynek során Varsót bombázták. Leírja, hogy a német repülők a lengyel főváros felett 600 méternyire ereszkedtek le, hogy a célpontokat jobban eltalálhassák. A német repülőraj gépei visszatértek kiindulási pontjukra és csak egy-két gép szenvedett kisebb sérülést a lengyel légharító golyószórók lövedékeitől.

III.

A LÉGI HÁBORÚ:

Meghiusult angol repülőakció

A DNB jelenti: Ellenséges repülőgépek északnyugati irányból megközelítették az elmúlt éjszaka Németország tengerpartját. Az ellenséget ágyútüzzel fogadták, mire a repülőgépek délkelet irányba távoztak, úgy hogy Németalföld területén kellett átszállniuk. A repülőgépek egyetlen bombát sem dobtak le, a német vadászipülőgépek pedig a holland határig üldözték az ellenséges légitrajt, amely-

nek egyik egységét egy angol repülőgépet, lelőttek. A repülőgép legénysége öt emberből állott, a kik éjtörényővel értek földet, valamennyiüket őrizetbe vették.

Berlinből jelentik A nyugati hadszíntéren két francia repülőgépet, amely német terület felett szállt lelőttek.

IV.

A TENGERI HÁBORÚ:

Német tengeralattjáró elsüllyesztett egy angol hajót

A Reuter ügynökség jelenti, hogy a Manaar angol hajót az Atlanti óceánon elsüllyesztette egy német tengeralattjáró. A legénység több tagját egy holland gőzös mentette meg és Lisszabonba vitte.

A Havas ügynökség jelentése szerint a Helfrid Bismarck nevű német hajó tegnap Ceresundtól délre aknára futott. A német hajó percek alatt elsüllyedt és 18 főnyi személyzetéből, csak hét matrózt sikerült megmenteni.

Páris képe megváltozott

Párisból jelentik: A nagy események, valamint az ostromállapot kihirdetése teljesen megváltoztatta a francia főváros képét és hangulatát. Megnyilvánul ez abban is, hogy a főváros utcáin a közlekedés az első pillanatra is meglepően lecsökken. A társaságkocsi közlekedése teljesen szünetel,

ritkult. Páris éjszakai élete szintén nagy változáson ment át.

Este 11 órakor a szórakozó helyiségeket kivétel nélkül bezárják

és nemsokkal ezután egész sötétség borul a hatalmas városra. Minden fényforrást el kell ekkor tüntetni és az utcai világítást is sötét kékszínűre változtatják. Párisban szigorúan megtiltották minden fajta neonfénynek és reklám fénytáblának a kivilágítását.

a gépkocsi forgalom a minimálisra korlátozódott és a földalatti villamosok forgalma is erősen meg-

A francia nemzetvédelmi tanács rendkívüli ülést tartott az Elysée palotában Lebrun köztársasági elnök vezetése alatt.

A francia kormány az ország egész területére hirdette az ostromállapotot. Ennek folytán az ország rendjének irányítása a polgári hatóságok kezéből a katonai hatóságok kezébe került.

Port Said kikötőjét elzárták

Az angol tájékoztató minisztérium jelentése szerint az angol kormány elhatározta, hogy élni fog hadviselési jogával és meggátolja, hogy az ellenség csempész úton áruhoz jusson. A minisztérium szerint a hadviselési jog igénybevétele által nem jelent teljes blokádot. A kikötőkben vagy a szigorúan levő hajók átkutathatók bármilyen nemestársághoz tartozzanak is azok és ha angol megfigyelés szerint hadcsempészést végeznek, úgy rampányokat elkobozzák.

Kairóból jelentik: A lapok jelentése szerint a nemzetvédelmi miniszter elrendelte Port Said kikötő elzárását. A kikötőbe ezentúl csak különleges engedéllyel futhatnak be hajók.

A FRANCIAKI TEHERMENTESÍTENI AKARJÁK A LENGYEL FRONTOT

A szombat reggeli párisi sajtó hőven foglalkozik a katonai műveletekkel. A Petit Parisien megállapítja, hogy a francia csapatok átvonultak az úgynevezett „Senki földjén” vagyis a Maginot és legfridre vonalak között levő területen, amely egyik országhoz sem tartozik. Sőt a francia csapatok már elhagyták az első szerves ellenállásokat, tehát a francia hadigépezet kitünően működik, még az erődítésekkel szemben is. A parancsnokság valamint a hadműveletekben résztvevő csapatok gyarant kiérdemelték ezzel egész Franciaország sodálátát, nemkülönbön azoknak a volt frontharcsoknak elismerését, kik a világháborúban Verdun körül harcoltak. A francia csapatok parancsnoksága a jelenlegi műveletekkel két célt akar elérni: 1. zillárd állásokat akar teremteni az előrsők számára. 2. Lehetetlenné akarja tenni a német nagyvezérkar számára, hogy újabb csapatokat küldjön a lengyelországi frontra.

Az Excelsior azt írja, hogy a francia taktika nyilvánvalóan azt célozza, hogy minél nagyobb német csapatokat vonjon el a lengyel frontról, ahol harc feltételei rendkívül különbözők, mert a harc győzeze nyílt területen folyik. A francia előnyulása hatása máris látszik abból, hogy a német parancsnokság több hadosztályt elvont a lengyel hadszínterről és ezeket a hadosztályokat a nyugati arcotérre küldötte. Így tehát az a segítség, amelyet Franciaország Varsónak nyújt, tényleges, mert tehermentesíti a lengyel harcot. A Le Journal azt írja, hogy lehetséges Varsónak a németek által való elfoglalása és hogy ez súlyos megpróbáltatást jelent majd a lengyeleknek, mintahogy minden francia szívben mélyről fakadó visszhangot kelt a lengyel főváros elfoglalása, azonban hadászati, sőt politikai szempontból sincs ennek az eseménynek fontos következménye. A lengyel kormány átköltözött Lublinba. A lengyel haderő most már kisebb revonalon összpontosul és tanúsít ellenállást a német előnyomulásnak és ellenállása most már sokkal hatásosabb lesz.

NÉMETORSZÁGBAN MEGSZÜNT AZ OSTROMÁLLAPOT

A DNB jelenti: Tekintettel a német csapatok a keleti hadszíntéren való állandó előnyomulására, a német határ így örökre biztosítást nyert. A német hadsereg főparancsnokság közölte a birodalmi vezérrel, hogy már nincs szükség arra, hogy a birodalom területén a végrehajtó hatalmat a hadsereg gyakorolja. Technikai okokból a jelenlegi helyzetet csupán Sziléziában és az Oderától északra terjedő vidéken tartják fenn. Hitler birodalmi vezér ilyen értelemben rendeletet is adott ki.

MEGERŐSÍTIK AZ ÚJ LENGYEL KORMÁNY ALAKÍTÁSÁRÓI SZÓLÓ HÍRT

A Bund című lap jól értesült forrásból szerzett tudósítása szerint, a németek az elfoglalt lengyel területen előkészítik, egy olyan lengyel kormány megalakulását, amellyel később Németország megkötheti a békét. Német részről hangsúlyozzák a

Pilsudsky tábornagy hagyományaihoz való ragaszkodást.

A HÜSÉGES IRAK

Az angol lapok közlik, hogy Irak kormányzó

Bombázták a varsói amerikai nagykövetséget

Newyorkból jelentik: Az amerikai politikai közvéleményt erősen foglalkoztatja az Athenia megtorpedezésének híre és az, hogy a Varsó ellen intézett német támadás alkalmával a németek bombázták az Egyesült Államok varsói nagykövetségét is.

Amerikában nyilvánosságra hozták a londoni nagykövetség tengerészeti attaschéjának jelentését, amelyből kitűnik, hogy az Atheniát torpedótalálat érte, amely a gőzös több lakosztályát elpusztította. Az étteremben tartózkodó utasokat nem lehetett megmenteni. Ezek kivétel nélkül odaveszttek.

HA KANADA HADAT ÜZEN — AZ UNIO VELE SZEMBEN SEMLEGES LESZ

Mackenzie King miniszterelnök a parlamentben kijelentette, hogy a kanadai kormány teljes mértékben támogatja Nagy-Britanniát és együttműködik Franciaországgal, valamint mindazokkal az országokkal, amelyek meg akarják védeni szabadságukat. A miniszterelnök ezután közölte azokat az intézkedéseket, amelyeket foganatosítani fognak, hogy a kanadai haderő létszámának emelésével megsegítsék Angliát.

Early, Roosevelt elnök titkára, kijelentette, hogy a Kanadai formális

hercege táviratot intézett György angol királyhoz, akinek bejelenti, hogy Irak kész a legteljesebb együttműködésre. Az angol uralkodó válaszában köszönetet mondott Irak népének a felajánlott együttműködésért és kijelentette, hogy Anglia a háború borzalmai között is eleget tett az Irakkal szemben vállalt kötelezettségeinek.

hadat üzen Németországnak, az Egyesült Államok külügyi hivatala hivatalosan is bejelentette semlegességét Kanadával szemben is.

A newyorki öbölgi jutottak el a tengeraltjárók

Newyorkból jelentik: Közvetlen a newyorki öböl bejárata előtt pénteken az amerikai őrnaszádok egy ismeretlen nemzetiségű tengeraltjárót pillantottak meg.

NÉMET HAJÓK A MEXIKÓI KIKÖTŐKBE

A mexikói kikötőkbe menekült német gőzösök parancsnokai megtagadták a rádióállomások leszerelését hajóikról. Ezt azzal indokolták, hogy a rádióállomások leadásra és felvevésre vannak berendezve és a nemzetközi törvények értelmében a rádióhírek vévése meg van engedve. Arra kötelezettséget vállaltak, hogy leadásokat nem fognak eszközölni.

A FRONTOK MÖGÖTT MŰKÖDIK A DIPLOMÁCIA

VI. György angol király szombat reggel kihallgatáson fogadta Sir Neville Hendersont, Anglia volt berlini nagykövétét.

A NÉMET-LENGYEL HADSZÍNTÉR

Angol hitvallás

Az angol sajtó szempontjából ez az év nagy termékeny. Mig Amerikában az idén olyan sok jószág bukott meg, mint talán még egy évben sem, az angoloknál egymásután indulnak az új lapok, kitűnők és közepesek vegyesen. A legújabbik címe: This Week. („Ez a hét”) 128 lapra terjedő kötet, egy shilling.

Az új hetilap élénk és változatos tartalmú, az új vállalkozás hitvallását ragadom ki, azt, mert ha egy lapból sok százezer, esetleg millió példányt akarnak eladni, akkor a lap szellemi értéke egyeznie kell a közönség felfogásával. A This Week „krédója” tehát az engedményes fejezi ki, elfogva érdemes vele megismerkedni. Pontban szedem tehát a következő elveket, melyeket a lap magának vall és „siet kinyilatkoztatni”:

1. Tökéletes hűség a királyhoz.
2. Mélységesen hiszünk, hogy a Brit Birodalom nemzetei által élvezett szabadságot érdemes fenntartani; ez a szabadság lényeges az emberiség jövője szempontjából, tehát fenntartása a Brit Birodalom szent kötelessége.
3. Mi nem kívánunk beleavatkozni más népek belső kormányzatába; de az elnyomó kormányok iránt nem érezhetünk olyan rokonszenvet, min a teljes szabadságot élvező kormányok iránt.
4. Irtóznak a kegyetlenség és elnyomás minden formája iránt, akár népekkel, akár egyénel szemben gyakorolják azt.
5. A társadalmi reformoknak az legyen a célja, hogy az élet általános színvonala emelkedjen anélkül, hogy akár az egyéni, akár a jogosan vellektív érdek sérelmet szenvedne.
6. Hiszünk, hogy az emberi élet szent.
7. Hível vagyunk a tökéletes vallásszabadságnak.

8. Demokratikus kormányformát akarunk, szólás-szabadsággal és sajtószabadsággal.

9. Szükségesnek tartjuk a brit családi hagyományának megőrzését.

10. A Birodalom élete és a Birodalom birtokosérhetetlen.

11. A Birodalomnak senkivel, aké támasz akar, semmi üzleti összeköttetése ne legyen.

12. Békét, jólétet és haladást kívánunk az összes nemzeteknek és valamennyi népeknek.

13. Hiszünk, hogy a fennálló szociális bajokat lehet küzdeni; ellenben nem hiszünk, hogy a szükségesség gazdasági szükségesség és azt sem hiszünk, hogy a szegénység a társadalomnak elkerülhetetlen betegsége.

14. A Birodalom ne könnyen foglaljon állást más nemzetekkel szemben; de egyszer már mondott szavát minden körülmények között tartja meg.

15. Hiszünk, hogy szörnyű bünt követ el a bűvölés szemben az, aki a gyermekek előtt dicshat a háborút.

16. Hiszünk, hogy minden fajnak ugyanannyi joga van a boldoguláshoz és a szabadsághoz, mint a többieknek.

17. Helyeselnök, ha a Brit Birodalom országnak lenne közös parlamentje, Birodalmi Elnöknek az élén.

18. Ohajtjuk, hogy a nemzetközi ügyekben a Brit Birodalom az összes népekkel együttműködjen.

19. Olyan erős Birodalom akarunk, mely képes kössön ugyan szövetséget más nemzetekkel, de semmiképpen se függjön tőlük.

20. Elő kell segíteni a Birodalom fejlődését, az anyaországból a testvérországokba való bevándorlás előmozdításával.

21. Egészen újra kell szervezni és mindenkit szolgálatba kell állítani a Nemzeti Egészségügyi Hivatal.

22. Nemzeti ellenőrzés alá kell helyezni a közútak építését és karbantartását.

23. Nemzeti védelemben kell részesíteni azokat, akik családi házat szereznek.

24. Minden hold földet hasznosítani kell.

25. Hatványes korától kezdve mindenki, aki nem elég vagyonos, vagy nem elég munkaképes, nyugdíjat kell biztosítani.

Ezek azok az alapvető elvek, melyeket az angolok elbírálasakor az új lap szem előtt fog tartani és több mint valószínű, hogy ezzel biztosítja fogja a közönséggel való összhangját. Az itt közölt „Hitvallás” radikálisnak semmiképpen nevezhető, — de megféle annak a józan gondolkodásnak, mely az angol népek egyformán szeret. Sohasem volt aktuálisabb ez a program, mint ma, amikor vízivatar borítja be Európa egészét.

Az iskola kezdetére:

Minőség cipők

Őszi és téli lány- és fiúgyermek-

valamint

férfi- és női-cipők

Allandóan új modellek!

A legjobb hírnévnek örvendő „STAR” cipőgyár készítményei. — Kizárólagos eladási hely:

Baumhoff Péter

Temesvár I., I. C. Bratianu tér 4 sz., (volt Arany szarvas épület) a Rabong és Schneiderrel szemben.

Régenvárt megújulás

Irla: KOSZTOLÁNSZKY ISTVÁN

A jelennek a jövőbe haladó utján a mult emléken éldelegni, míg körülöttünk minden a megújulás ujjabb meg ujjabb ruháját ölti magára: fáradtságról, gyöngeségről, sőt lemondásról tesz tanuságot. Mert az élet egy olyan folyamat, melynek sehol sincsenek olyan állomásai, hol a magunk kedvére megpihenhetnénk anélkül, hogy valamit el ne szalasztanánk. A szímet nélküli átalakulás, a folytonos megújulás törvénye minden léptünket szabályozza és szigoruan figyel arra, hogy minden percünk gyümölcsét csak a szív és a lélek harmóniája szedhesse le s csak az élvezhesse, aki tetteje és körültekintő igyekezete által azt meg is érdemli. A mult emlékeiben elmerengni, közömbössé és tétlenné dermedni olyan életellenes, amit a természet nem szokott megtorlatlanul hagyni.

Ó, azok a régi jó idők!... halljuk unomuntalan felhangzani, mintha bizony azok a régi jó idők sült galambként hulltak volna öltünkbe s nem kellett volna azokért éppen úgy megdölgözni, mint a Ma egy-egy megnyugtató pillanatáért. Dehát az ember azt szeretné, hogy tétlenségében is gazdag, hatalmas legyen, kinek szavára mindenek lábaihoz borulnak.

Amde az élet olyan törvény, mely nem ismeri a kivételeket, hanem egyre jobban-jobban kibontakozva, időben és térben állandóan haladva, ellenállhatatlan erővel állít olyan tények elé, melyek öntudatra-ébredésre kényszerítenek és parancsolólag mutatnak arra az utra, a melyen feltartóztatlanul halad minden hivatásának beteljesedése felé.

A tavasz enyhe csókjától rügyek, bimbók feslenek és kacagó színekkel, édes illattal árasztják el a természet minden atomnyi helyét, hogy bizonyoságot tegyenek arról az örök igazságról, amely szerint mindezek életre vannak teremtve. S ez az élet egyre jobban lendül, duzzad, izmosodik, míg a maga teljes pompáját élénkbe nem tárja s amig kételkedésünkben meg nem győződött arról, hogy az élet olyan hivatás, melynek célja van.

S a természet megújulásának ezen magasztos ünnepén rá kell jönnünk, hogy az embernek sem lehet téli dermedtségben élni. A tavaszi megmozdulás nagy áramlatában mesés szépségekben bontakozik ki az élet. Ezen szépségek nyomán lelkünk imaszerű áhitatba merül; és szeretnénk az egész világot keblünkre ölelni, hogy ezen szépségek mellett párhuzamosan haladjon a megdönthetetlen tény is, hogy nemsokára gyümölcsét is élvezhetjük.

A rétek virágai, a hegyek kolompa, az erdők és ligetek csodás hangversenyei, a pacsirta ujjongó röpködése és a szántóföldek felcsengő kaszája eszünkbe juttatja, hogy az Élet lerázza magáról bilincseit és azon fáradozik, hogy a lét harmóniájának egysúlya fel ne billenjen s hogy a jólét és békés megnyugvás töltősen el mindeneket.

Az emberi életben is van megújulás, mely arra kényszeríti, hogy a mult és jelen eseményeinek lesűrődéséből keletkezett valóságok ne mulhassanak el hatástalanul, de minden figyelmüket oda tereljük, hol a lét és nemlé kérdése sötét oszlopként mered a végtelenbe, mintegy figyelmeztető, hogy:

— Ember, hass, alkoss, gyarapíts!

Mert az élet nem egyéb, mint folytonos munkálkodás. Népek, nemzetek és egyesek élete szímetlen munkában halad végcélja felé. S vajmi szomorú volna e földi vándorlás, ha tetűnket a fáradtság, a gyengeség, vagy éppen a lemondás vezérelné s arra kényszerítené, hogy megalázkodva fogadjuk el a szeszélyesen változó részvétnék egy-egy darab száraz kenyérét.

Ezért lett volna teremtve az ember?... Bele tudna nyugodni egy olyan sorsba?... Nem bántaná önértétét, méltóságát, hogy mint a teremtés koronája, koldusként hajlongjon egy-egy odavetett koncert?... Mind olyan kérdések, melyekre viharosan fészül a mell, ökölbe szorul a kéz és szeretne lesújtani, hogy szűnjék meg minden olyan élet, mely ilyen szomorúságos közömbösségben vergődik és nem hozza forrongásba vérét az élet megújulásának ezer meg ezer izzó, pezsgő, lüktető változata.

Minden falat kenyér, minden pillanatnyi öröm a munka révén édesedik meg. Az kényszerít valóságga reményeinket, az biztatja vágyainkat és teszi hovatovább szebbé, színesebbé álmainkat, melyek nem az önzésből táplálkoznak, hanem az emberiség érdekében követett cél megvalósításának igyekezetéből. Mert vajmi szomorú lehet az én jólétem ezer meg ezer nyomorgó között.

A mezőkön, réteken minden virág virul, ilatozik; minden fa, minden bokor zöldel. S hol látni lombtalan fát, vagy bokrot, ha a tavaszi napsugár végig cirógatja a galyakat?... Hol látni tavasszal csendes, néma erdőt, ligetet, daltalan lombot?... S nem-e döbbenénk meg, hogy ha a jóléttől ragyogó tekintettel haladók körül rongybaburkolt éhezők ezerjeit pillantanánk meg?...

Az emberi megújulás szelleme szigorú igazságot követel az esetleg megromlott világrendnek s arra ösztönöz, hogy válllvetve munkálkodjunk mindannyian a békét és nyugalmat hozó jövőnek a megteremtésében: hadd legyen tavasz, melyben az élet lerázza magáról téli dermedtségét s nyugodt tekintettel néz a végtelenbe, melynek minden tájáról dal száll az ég relé, melynek kegyelméből végre az ember is megérhette a saját régenvárt megújulását.

Minden tartózkodási engedélyt felülvizsgálunk

Szeptember 25-ig kell jelentkezni az idegen állampolgároknak. A rendelkezésre is vonatkozik, akik a felülvizsgálat során elvesztették állampolgárságukat

Bucurestiből jelentik: A munkaügyi minisztérium rendelet adott ki az országban levő és foglalkozást űző idegen állampolgárok tartózkodási engedélyének felülvizsgálására, amennyiben ezen idegenek tartózkodási engedélye az év végén lejár. Rendelet tartoznak helyzetüket azok is, akik a 4072/1938. rendelet alapján idegen állampolgároknak tekintendők. Ezek közé tartoz-

nak mindazok, akik az állampolgársági felülvizsgálás során elvesztették állampolgárságukat, továbbá azok is, akik nem tudják igazolni román állampolgárságukat, valamint akiknek nincsen külföldi állam által kibocsátott utazási igazolvány birtokukban. Az iratok letételének határideje szeptember 25.

Amerika szerepe a háboruban

I. Lugoseanu, Románia volt római nagykövete, az „Universal” hasábjain rendkívül érdekes fejtegetésben magyarázza meg, mit jelent az Egyesült Államok semlegessége és meddig lehet ezt a semlegességet fenntartani. Lugoseanu fejtegetéseit az alábbiakban adjuk:

Roosevelt elnök az amerikai néphez intézett proklamációjában meghatározta az Egyesült Államok magatartását az európai háborúval szemben. Az amerikai politika hű marad hagyományos elveihez és eszméihez. Ellene van annak, hogy a nemzetközi viszonylatokban erőszakot, vagy erőszakra való fenyegetést alkalmazzanak és igyekezni fog a jövőben is megtalálni a tartós béke alapjait, amelyek a nemzetek között az erőszak alkalmazását kiküszöböljék. Addig az Egyesült Államok saját biztonságának garantálásán dolgozik, — amely szorosan összefüggésben áll az egész amerikai földterület biztonságával.

Amerika nem gondol arra, hogy az Oceánon át csapatokat küldjön. Az Egyesült Államok kormánya semleges marad az európai konfliktusban. De Roosevelt elnök kiemeli, hogy nem kívánhatja az amerikaiaktól, hogy gondolataikat is semlegesek maradjanak. Egy semleges embernek is meg van a joga, hogy a tényekkel számot vessen. Nem lehet tőle kívánni, hogy lelkiismeretét és gondolkodását elfojtsa.

Az Egyesült Államok tehát semlegesek ma annak a jelenlegi semlegességi törvény keretében, de azzal a fenntartással, hogy ennek a semlegességnek a fejlődése alá van vetve az események kialakulásának. Mindez azt jelenti, hogy az Egyesült Államok mindent el fog követni, hogy az európai háborun kívül maradjon, de ez a semlegességi politika nem jelenti a lelkiismeretek semlegességét. Úgy látják, hogy Roosevelt elnök széles mezőt akar magának nyitva tartani holnapi politikájára.

Mi azonban a jelen politikája? Szeptember 5-én, tehát 24 órával a fentemlítt proklamáció után Roosevelt elnök aláírta a Fehér Házban az 1935. évi törvény értelmében az általános semlegességi nyilatkozatot.

Valamennyi ország, amely kívül akar maradni egy fegyveres konfliktuson, alkalmazza belső törvényhozási, valamint a hadviselők irányában a semlegességi nemzetközi szabályait. Amerika a maga speciális helyzetében a semlegességre vonatkozó saját nemzeti szabályait alkalmazza. Hogy az amerikai magatartást tekintethet megérthessük, némi felvilágosításra van szükség.

Az amerikai kongresszus 1935. augusztus elsején szavazta meg a semlegességi törvényt. A törvényt 1937. április 29-én kibővítették. Ez a törvény 1939. április 30-án jött le. A törvény az abesszini háború előtt szavaztatott meg és a spanyol polgárháború idején módosították, mindkét esetben azért, hogy az Egyesült Államok ezeket az európai összefüggésekbe ne avatkozzon bele. Számtalan tervezet keletkezett arra nézve, hogy a semlegességi törvényt módosítsák vagy hatályon kívül helyezték és maga Roosevelt elnök is meg akarta a törvényt változtatni olyan értelemben, amely neki megengedje, hogy európai konfliktus esetén a megtámadott félnek szükségessé hadianyagot szállíthassa. Hosszú és szenvedélyes viták zajlottak le az amerikai parlamentben e körül. A viták eredménye az volt, hogy most júliusban a semlegességi törvény vitáját elhalasztották a kongresszus legközelebbi ülészkárára.

Az elnök politikájának sikertelensége hiúsította meg az utóbbi években az ő egész külpolitikáját. Azt a heves ellenzékét, amely vele szemben állott, nagyjából részben belpolitikai motívumok mozgatták. Az amerikai közvélemény jelentékeny részének ellenséges hangulata Roosevelt elnök ismeretes.

FIZESS ÉS SZÁLLITS!

Roosevelt elnök ellenzékének elve megnyilatkozik a következő gondolatokban: „Cash and carry”. (Fizess és szállíts.) Ezt foglalja magában a semlegességi törvény második fejezete. E törvény szerint valahányszor háború tör ki, az Egyesült Államok elnöke proklamációt köteles kiadni, melyben leszögezi, hogy két vagy több állam között háború állapot áll fenn. E proklamáció pillanatától kezdve a semlegességi törvény életbe lép. A fegyverek, muníciók és hadianyag kivitele a hadviselő államok számára törvénytelenül válik. Emellett az elnöknek joga van más anyagok, vagy termékek kivitelét is korlátozni, amennyiben ezek háborús célra használhatók fel. A semlegességi törvényben megírt hadianyagok, az elnök rendelkezésére megállapított anyagok szállítása minden amerikai gőzös számára tilos, akár valamely hadviselő államba akár pedig semleges államba, amelyek az a szándéka, hogy ezeket aztán egy hadviselő államnak továbbítsa. Az amerikai állam semmiféle felelősséget nem vállal, ha bárkit e törvény megsértésével történt szállításnál kár ér. Ilyen feltételek mellett persze egyetlen amerikai sem teszi ki magát a veszteségnek, amiért nem szerzhet kártólást.

Visszont saját kockázatára mindenki, maguk a

hadviselő államok is jogosítottak hadianyagokat, valamint az elnök által megírt árukat vásárolni és elszállítani azzal a feltétellel, hogy kifizetik és azonnal elviszik. (Cash and carry.)

A semlegességi törvény egyáltalában nem járult hozzá a békéhez. A formai okok miatt például Japán nem üzent háborút Kinának csak azért, hogy tovább is elláthassa magát Amerikából fegyverrel és hadianyaggal. Ez egyébként ellentmondásban áll a nemzetközi joggal, amint azt Hull államtitkár is megállapította. A mai állapot ugyanis azoknak az ipari államoknak van előnyére, kik maguk állítják elő a fegyvert az Egyesült Államokból importált nyersanyagokból.

ROOSEVELT VÁR.

Az amerikai ellenzék legsúlyosabb érve az, hogy a jelenlegi semlegességi törvény, valamint számos más terv, amely a fegyverkivételi tilalom visszavonását kívánja, az Egyesült Államok tulajdonképpen a nyugati európai demokráta államok arzenáljává tette és a valóságban szövetségi kapcsolat jelentene Angliával és Franciaországgal, melyek a hadviselő felek közül egyedül képesek megfizetni és elszállítani az Egyesült Államok hadianyagát.

Hosszas vita után 1939. június 30-án a képviselőház 200 szóval 188 ellen, megszavazott egy módosítási javaslatot, amely megszorította a fegyver- és lőszer törvényes kivitelét (azokat, amelyek alkalmasak arra, hogy halált okozzanak), de szabadá tette a háborús eszközök kivitelét, mint: repülőgépek, autók, petróleum és más termék, amelyek önmagukban nem okoznak halált és amiket a régi törvények szerint tilalom alá lehetett helyezni.

Végül a szenátus külügyi bizottsága az elzárkózók táborának és Roosevelt néhány kérhetetlen ellenfelének, mint Borah szenátor, vagy Johnson, 1939

július hó 11-én elhalasztotta a semlegességi törvény tárgyalását a kongresszus jövő ülészkárára. Ilyenformán az elnök kénytelen volt a semlegességet proklamálni. A jelenlegi törvény keretében Angliának és Franciaországnak széles anyagbeli támogatást nem lehet nyújtani.

Az amerikai képviselők és szenátorok magatartása nem jelenti azt, hogy az amerikai közvélemény közömbös az európai háború iránt. Ez a közvélemény Angliának és Franciaországnak kedvez, melyek az amerikai közvélemény rokonszenvének megnyerése céljából a háborús felelősséget igyekeztek magukról elhárítani. Az amerikai közvélemény huzódik minden kötelezettségtől, amely őt az európai konfliktusba ragadhatná, de erkölcsileg obligáló van. Magukat az elzárkózás politikájának híveit is meglepte a háború kitörése és Amerikában is mozgalom indult meg egy nemzeti egyszerű rezsim megteremtésére a külpolitikában, mely az Elnök nézetét tege magáévá.

A tények azonban tények. Rooseveltnek egyelőre köttött keze van az amerikai semlegességi törvény folytán. Hogy szabad kezét kapjon a külpolitikában, megfelelő jogi megoldásra van szüksége. Hír szerint rendkívüli ülésre akarja összehívni a kongresszust a semlegességi törvény módosítása érdekében. Egyes óhajok szerint elég volna, ha önkéntesek toborzásával, hitelnyújtással, stb. mutatnák ki a szolidaritást Nagy-Britannia iránt, jogilag mégis semleges maradna az Állam maga. Kanada szállítaná Angliának az Egyesült Államokból beszerzett szükségleteket. Ilyen módon a semlegességi törvény hatályát mellőzni lehetne.

Bármiként alakul is a jövőben az Egyesült Államok politikája, ma az Elnök igen keveset tehet a semlegességi törvény miatt. A jövőre nézve Roosevelt várja lelkiismeretek reakcióját, mely a semlegességi törvény megváltoztatásához fog vezetni. Ezt egyébként Roosevelt az Egyesült Államok biztonság szempontjából is szükségesnek tartja.

KÉT MILLIÓ NŐ VÉGZI A FÉRFIAK MUNKÁJÁT LENGYELORSZÁGBAN

Már a háború kitörése előtt hírek jelentek meg arról, hogy a lengyel városok közlekedésében és rendfenntartási szolgálatban a nők váltják fel a hadbavonuló férfiakat.

A nemek nagy őrségváltása a polgári munkahelyen minden zökkenés nélkül ment végbe. A lengyel nők tekintélyes tömegeit már évtizedek óta tömegesen és rendszeres kiképzésben és szakszerű oktatásban részesítették és előkészítették őket a háború esetén rájuk váró feladatra.

Lengyelországban működött már jóval a háború előtt egy nagy és jól megszervezett katonai női szervezet. Ezt a női katonai szervezetet egy azóta híres asszony, Maria Wittek a világháború idején a sokat szenvedett Lengyelországban megszervezte a polgári munka és a háború szerencsétlenjeinek ellátására az asszonyokat. Hazafiai érdekeit Pilsudsky marsall azzal honorálta, hogy engedélyt adott Maria Witteknek, a katonai akadémia látogatására. Maria Witteken kívül még két sok kitüntetés szerzett lengyel asszony kapta meg azt a kivételes jogot, hogy katonai akadémia növendéke legyen.

NŐI RENDŐRSÉG.

Maria Wittek asszonynak alig volt ideje a katonai tudományok tanulmányozására, mert 1920-ban kitört az orosz-lengyel háború és Maria Wittek hazafiai lelkesedése ismét hadba szólította.

Maria Wittek asszony a sebesültápolás, a munkahelyek betöltése terén kimagasló érdemeket szerzett és megkapta a Virtutis militaris érdemrendet is.

1923-ban — mint azt a Paris-soir írja — megindult a nők katonai megszervezésének országos munkája, amely csakhamar jelentős eredményeket ért el. Érdekes, hogy ez a női szervezet 1923-ban azzal a céllal alakult meg, hogy a nők polgári jogait harcolja ki és az anya- és csecsemővédelmet előmozdítsa. Ez a szervezet azonban megalkította a világ első kitiúon képzett női rendőrségét is.

amelynek parancsnoka ugyancsak Maria Wittek asszony lett. A női rendőrség olyan szerepet töltött be a társadalmi életben, hogy 1934-ben Pilsudsky marsall a női rendőrséget beolvasztotta a nemzetvédelmi szervezetek közé. A női rendőrség hivatáskörének kibővítése ünnepélyes formák között történt meg.

Ekkor vette fel Maria Wittek asszony szervezete az önkéntes nők szervezetének nevét. Ebbe a szervezetbe 19—45 év közötti nőket vettek fel. Az önkéntes nők szervezetének huszezer állandó tagja volt békeidőben. Érdekes az is, hogy a hatalmas női szervezetnek nem voltak kaszárnyái. A katonai alapon és fegyvellemel megszervezett női sátrótáborokban, tavak mellett, kirándulóhelyeken gyűltek össze és tartották gyakorlataikat, valamint tanfolyamikat.

TIZÉVES KORTÓL KEZDVE

A polgári munka különböző területein szakszerűen kiképezték a női szervezet tagjait, akik ezenkívül rendszeres katonai kiképzésben is részesültek. Az önkéntes nők tábora ismeri a fegyverviseles minden fortélyát, jártas a hadi tudományokban, a modern harcászat minden ágában, azonkívül kitiúó ápolónők is.

A női szervezetnek ma már ötvenhat parancsnoksága van és már jóval a háború előtt tíz éves kortól megkezdte a lányok előkészítését a rendkívüli időkre.

A lengyel női háborús szervezet tagjainak egyenruhája fehér szoknyából, kék vállrojtós blúzából, katonai övből, arany jelvényvel ellátott baszk sapkából áll.

Az önkéntes női szervezet a háború kitörésekor kétféle női állított szolgálatba. Ezek a nők egyrésze a férfimunkaerőket helyettesíti a gyárakban, irodákban, közlekedésben, valamint a közbiztonság ellátásában. Ezenkívül hidőrzésre, pályaudvarok őrszésére is alkalmazzák a hadbavonult nőket, akik a férfimunkaerő nélkül maradt mezőgazdaságokban is kiegészítő munkát végeznek.

„NICHT STÖREN“

Délre elromlott a telefonom.

Már reggel felbűnt a szokatlan csendesség és most, amikor felveszem a kagylót, nekem mely sükettség árad beüle, mint kialudt kráterből, amely tegnap még az élet ezerfajta nesztől sistergett.

Furcsa érzés...

Első percben örülök és élvezem ezt a váratlan nyugalmat. Csillag-feketen, fehér tárcsafagait visorgatva, itt áll előttem a néma masina, az íróasztal dzsungelében; vörös drótklánjai göresös gubancokban lógnak le a földre, mint lankadt, eldermedt erek, melyekben nem lüktet többé az élet szivverése.

— Na — gondolom kárörömmel, — most berregi, ha tudsz! Most már bevalhatom: alajában mindig féltem tőled egy kicsit. Az volt az érzésem veled, mintha egy szelídített radállatot tartanék a házámban. En gondozom és ápolom, de egy percem se biztos: mikor örül meg, mikor mond olyat, ami belém marcangoljon? Látod, most én vagyok főlényben, most nem terrorizálhatasz... te, te szörnyeteg, aki közvetlen oka vagy, hogy soha többé már nem lehetek egyedül. Ez ember szent magányod vége, mióta te vagy — mindenkinek megadod a jogot, hogy a hangomat hallja. Öt lei: ennyire becsülte ma az egyén függetlenségét, — öt leírt betörhetlek bárki szobájába, munkájába, életébe, — öt leírt, — mint éteri sém felelőtlen aszfaltbetörő, — leszóllíthatok A betűből Z betűig mindenkit... s még azt se kell mondanom: bocsánat — legfőkébb azt, hogy téves kapcsolás...

★

Leszógözve ülök és bámulom a technika ez ugynevezett vívmányát, amely nélkül állítótog nem lehet élni és alkotni... bár nem emlékszem, hogy Goethe vagy Schiller irásait láttam volna ilyesmit Weimarban... s még sok más név is eszembe jut, akik vitték valamire — életben és alkotásban — telefon nélkül is...

Igaz, úgy külsőre, egészen helyes kis holmi — és minden jól állik a svéd gyertyatartó mellett! Mint a halottról, akire, amíg él, sokszor haragudunk, de akiről elmúlásában mindezt már elfelejtünk, érzékeny visszemelekezések merülnek fel bennem. Micsoda ünnep volt, mikor felszerelték! Hogy siettem el hazulról, hogy felhívassam saját számomat, narciszoszi önimádással, akár az ujdonsült amatőr-fotografus, aki kezdetben folyton önmagát fényképezi, — míg rájöttem, hogy mindenkinek van telefonia és kissé előreteltem magam ezzel a telefonkomplexummal... Akkor sokáig haragot is tartottam önmagammal, sokáig voltam telefonbeszélési viszonyban magammal s a kagylóra bosszúból rákötöttem egy „Nicht stören!“ „Do not disturb!“ felirású kartontáblácskát, amelyet egy német számatörőm ajtajáról csentem le.

★

Az ötlet eredeti volt ugyan, de praktikus erővel nem dicsekedhetett... amúll is inkább, mert ez volt az a korszak, amikor... ha jól emlékszem, Pucinak hívták és én hiába próbáltam rászoktatni az István névre.

Gramofon, koktél, telefon — ezekből a komponensekből tevődik össze a mi szerelem harmas szabálya s ami a három között legnagyobb kerítő, Bellra mondom, kétségtelenül a telefon!

Kezet a szívre: ki van közülmük, aki sose mondott még magában egy telefonszámot, mint a leglágyabb Boudelair-szonettet; aki sose maradt otthon legfontosabb dögéről, sose rohant haza már delután négykor, mert este esetleg felhívhatják... aki sose tapadt még minden idegyével a miniatűr kis kinczokamrón, sose csilgogott még minden tárgyával, álmával a konokul hallgató boszorkánymasinán, zúgó aggyal és száraz torokkal bővölve, szuggesztív, ostromolva a hideg lakikdobozi, mint egy bálványt, mint egy fétist: csak egyszer, csak még egyszer szólalj meg!... míg a csengő csakugyan felberreg és jelentkezik a süzeres vagy vonalvisszafő... mint mikor a szivszakadva lesett levélhordó úresen megy el előttünk, vagy készségesen átad egy reklám-cédulát...

Telefonlírték, telefonszerelmek, telefontrágdiák és telefonhappendek — mennyi foka, vólfa, sablonja és specialitása van ennek a furcsa rigály-nak; mennyi trükk, mesterkedés, tudatalatti kifogása két egymástkereső embernek, akiket úgy vezet össze a telefontrótok egészen különös romantikája, aránylag csekély díjazásért és díszkréció biztosítva, mint egy tapintatos házasságközvetítő: — telefonamozzók és telefononjarmók, akiknek támadó heve csak a kagylótávtalan át tud lobogni: — telefontörők és telefontémónok, akik maratoni távtelefontávtalakkal békistára hengerlik le a bankban, üzletben, ivódban, szabadprédikáló védtelen férfialanyt... és a nőktől megközelíthetetlen berlini filmszínészt, akiről mindenki tudja, hogy egy pincérlányt tüntet ki. De hiszen — csodálkoztam rá egyszer — ez csak igazán túl egyszerű nő magához! — Igen, — felelte — de nem telefonál!

★

Mindez úgy átkavargott rajtam, miatt ülök a csöndben és meredem a papírt a „Nicht stören“ — vétóval. Minden átmenet nélkül, egyszerre hisztérius félelem önt el. Segítség, kiestem a világból! Ki-kapcsolódtam az emberi közösségből! Nincs ut köz-zám és nekem sincs utam másokhoz! Helgolaudban, egy kénnapos kőd akart, éreztem csak ilyen fojtogató rémületet, ilyen izólaltságot, ilyen kirekesztettséget. Szájféle úgy villan agyamban, amelyeknek eldőlését éppen most várom, száz hírt, értesítést, üzenetet érek kavargogni a végtelenben, amelyek felém törnének — és hiába: a telefonom néma és süket, vak és béna, annyi életjel, annyi zúgás sincs benne, mint kiszáradt kagylóban a tenger zenéjéből...

Pedig most... éppen most akarnék tudomra adni a fordulatot, amely egész életem eredményét jelentené... most, igen, most akar felhívni végre az is, akinek egyszerű halló-jától egész szobám és szívem felgugna és kiviragoznék, mint tanhuuseri fűzavessző... és jaj, talán valami nagy-nagy fájdalom is keres, mint azon a salzburgi hajnalon, mikor telefonon át kellett megtudnom legkedvesebbem halálhírét...

Nem, nem akarom a „Nicht stören“-t, nem akarom a „Do not disturb“-öt, nem akarom, hogy egy világ forrjon-zúgjon körülöttem s én hozzáférhetetlen, megközelíthetetlen legyek, mint víz alá süllyesztett harang, amely már az SOS-t se visszahangozza.

★

— Halló, itt Híbabjelentő! A vonal ismét rendben van!

Az éles, világos csengőszó úgy árad el körülöttem, mint egy fény. Újra felveszem a kagylót, felhívok egy számot. Aztán még egyet, még egyet... össze-missa mindegyiket, amikre hirtelen emlékszem. Beszédni, beszédni! Ugy érzem magam, mint a megmentett hajótörött, vagy mint akinek sikerült felszállnia a jég tábláról. Vagy felőráig társasom, aztán elfáradok, lecsapom a kagylót. A készülék nagy-zörögve, félig lecsik az íróasztalról.

— Mi az, mi történt? — jönnek be a zajra a másik szobából.

— Semmi, — felelem, szorosabbra kötve a „Nicht stören“-táblát, — csak ez a kiállhatatlan telefon! Egy percig nem hagyja élni az embert!

M. E.

Az ideges és nyugtalan emberek korszaka

A ma embere beteg, idegbeállítottasága a gyors tempó, a gyors evés, a gyors futás, a lassú nem maradás, amely lassankint felőrli az idegeket és a különböző megbetegedések sorozatát teremti meg.

Az emberiségnek vissza kell térni a természethez, ahova őt ősi ösztöne köti, de a mai civilizáció felhasználásával. Az egész kultúremberiség, napról-napra, mindjobban kezd felismeri, hogy az élő növényekben oly csodálatos bőségben adja meg a természet gyógyító anyagát, hogy soha, semmiféle előállított vegyszer pótolni nem tudja és nem is fogja tudni.

Nemrégiben is egy élő növényben fedezték fel Amerikában azt a világhírű gyógyanyagot, a melyből a GASTRO-D. készül és amely azért olyan népszerű és nélkülözhetetlen minden családban, mert 10—15 éves krónikus gyomor-, bél-, epe-, vese- és májmebetegedések, valamint szédülések, görcsök esetében úgy a belföldi, mint a külföldi klinikákon a „GASTRO-D.“ használata által kitűnő eredményeket mutattak fel, már rövid kúra után is.

A „GASTRO-D.“ kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 135 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerterárában, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

Az áruló selyemharisnya

Egy felületet, de kevésbé becsületes megtaláló, akit a női lelket ismerő detektív leleplezett.

Budapestről jelentik: Néhány nappal ezelőtt a budapesti naplapokban megjelent egy apróhirdetés, amelyben Kakasi Mária felhívja a becsületes megtalálót arra, szolgáltatassa vissza neki elvesztett, drága holmikkal telt retiküljét. A közlés szerint a károsult hölgy egy nyilvános telefonfülkében felejtette retiküljét, amelyben különböző értékű tárgyakon és iratokon kívül 200 pengő készpénz is volt. Miután a becsületes megtaláló nem jelentkezett, a károsult feljelentést tett a rendőrségen, amely megindította a nyomozást. A károsult másnap megjelent a rendőrségen és közölte, hogy a retikül megtalálójára vissza küldte neki a táskában lévő iratokat. A nyomozást végző detektív örömmel fedezte fel, hogy az iratok mellett egy kis üzleti bevásárlási blokk volt, amit a megtaláló nyilván szorakozottságból tett az iratok közé. A detektív ezzel a nyomat szolgáltatató bűnjellel folytatta tovább a vizsgálót és elsősorban ahhoz a belvárosi üzlethez sietett, amely a blokkot kiadta. Itt csak azt tudta megállapítani, hogy hat pár selyemharisnya vásárlásáról szól a cédula. A detektív úgy számított, hogy az a nő, aki az eltűnt retikülben talált pénzen első nap selyemharisnyákat vásárolt, leköszdhetetlen női öltözködési vágyában a megmaradt pénzen is toalettképeket fog vásárolni. Ezért lesbeállott a belvárosi üzlet elött.

Számításában nem is csalódott. Szombaton egy hölgy jelent meg a belvárosi üzletben és szinte a detektív füle hallatára egészen gyanútlanul új megrendelést tett:

— A múlt héten vettem itt hat pár selyemharisnyát, kérek abból a fajtából még hat párat. A detektív szimatja nem csalódott: a vásárló hölgy valóban a tettes volt, akit előállítottak a rendőrségre.

CORSO MOZI

bemutaja minden idők legnagyobb kalandorfilmjét.

Traderhorn

A század legregényesebb kalandja. Egy csodás szerelem története a vad afrikai dzsungel közepén. Ezernyi szenzáció, lélegzetvisszafojtó... Minden képeletet felülmúló film.

METRO-GOLDWYN-JOURNAL

Előadások 3, 5, 7, 9.15 órakor. — Vasárnap délelőtt 11 órakor 17 leies helyárrakkal:

Orgonavirágzás

DELI HIRLAP

Bucurestiben
minden ulágklorzokban
kapható
kére a DELI HIRLAPOT

Anglia békekorszaka

Kicsi volt, kövér volt és hét évtizedig ült Ania trónján. Ez volt Victoria királynő. Megezámlátatlan véletlen juttatta uralomra, a véletlenek éssz sorozata, ahogy a halál szeszélyes és gúnyos k-cak vonalban végigjárta nagybátyjának végtelen sorát. Azután egy álmos szürke hajnal — de t a jelenetet számtalanszor megirták — amikor felbomlott lord miniszterelnök megjelenik az özevegy entti hercegnő házában, fölveri az alvó butlert, az komornát gyasztja és végre a hercegnő kijön a itetlen, gyertyáktól rosszul világított szobába és egtudja, hogy lánya Nagy-Britannia királynője lett. elbourne ásitott, fanyar volt és általában nem irt az egészről semmi jót. A királynőt, helyesebben t a kis gömbölyű szőke lányt, aki álmanban vált rályrnővé, nem kellették fel mindjárt. Hagyták, gy tovább abudjék anyja szobájában. Victoriának nyanis trónrajutásáig nem volt külön hálószobá, uralkodása első napján nagy harokkal kellett, gy kivevredje édesanyjától, aki aznap első alatt-lőjőző volt. Ez és sok minden más, így abban a tgyon polgári egyszerűségben és természetességben tett házassága egy szemérmes és szorgalmas kővrgi férj mellett, aki uccaszépítési tervekkel foglkozott és fuvalón szentimentális német dalokat szott, a cselődségtől pedig számon kérte a félig tett gyertyák maradvékait, mindez a biedermeieres dúlós nyagban hozzájárultak jelleméhez, diésősé- shez, sőt legendájához. Mert végül azzá vált Vic- ria és a victoriánus korszak Európa, a tizenkilenc- dik század és a polgárság nagy legendája.

Amig azonban az uralkodás tartott, senki sem ezte annak. A victoriánus korszak nem tudta ma- tról, hogy ő a victoriánus korszak. Szorongással eződött, csodálkozással és tanácstalansággal. Ez az Anglia volt, amelyet William Pitt és Wellington hoztak rendbe, amely akkor tette magát túl lel- leg az egész északamerikai gyarmatok elvesztésén akkor heverte ki Napoleont, akit ő örölt meg. Uj áztartásával az ország bizonytalanul nézett a onnap elé, amely valóságilag lerohanta. Egyszerre vekták rá az összes nagy technikai találmányok, asit, gőz, gépek, az uccák új világítása és mindez gy olyan társadalomra, ahol még postakocsi járta s a főrangok számára is kiváló luxus volt, ha he- néként egyszer megfürödhetek forró vízben, amit legnagyobb bonyodalmaikkal lehetett csak a há- zartásokban produkálni. Biológia, érzéstelenített se- zészet, telefon, baktériumkutatás, agkori ellátás, zérumoltás, távíró, hol volt még akkor mindez! Vic- oria lassanként ajándékba kapta, mint az ország tu- ósai és kutatói közül Darwin, Huxleyt, Herbert spencert, költői közül Browningot és Dante Gab- riele Rossett, moralistái közül Carlylet és John Stuart Millt. Ezeket nem értette meg, nem szerette is nem akarta megérteni őket. Korának csillagai kö- zül gyszer Dickenst fogadta, mint írják, nagyon zövevényes és nagyon szívesen, öregségére roppant frékény lett Disraeli hízelgéseire, hálás volt Miss Florence Nightingalnak az iránt a nagy filantropi- us nő iránt, amit az a zseniális és elkeveredett agy- zük mint egy megszállottságban és száz férfi ener- gijával végzett, élete estején volt egy-két naiv, ra- ongióan elismerő szava.

A délafrikai háború közben halt meg és senki em érezte, hogy halála valóságát jelenthetné annak z országának, amelynek Erzsébet és Orániai Vilmos ta ő volt legnagyobb uralkodója. És halála nem s jelenthetett válságot, mert életében nem engedte elgyúlni a válságokat. Kétfő háziasszony volt, minden este leírt a háziasszony könyve, Anglia háziasszonyi könyvének, az napi fejezete alá. Szer- tetett nyugodtan aludni és ezért alhatott nyugodtan az angol polgárság is ennek a nagy polgárnőnek uralkodása alatt. Nem volt romantikus és nem volt fantáziája. Nem értett meg mindent, gyakran küz- dött a jó és a hasznos ellen is, ha az új volt és őt meglepte és megijesztette, (mert hiszen minden, még a legörömljesebb meglepetésben is van egy cis ijedelem), de végül elfogadta a dolgokat, az új találmányt, gyarmatot, győzelmet, zsenit és gyekezett beilleszteni a régi rendbe.

Legnagyobb segítje a hosszú idő volt, az a nagyon hosszú élet, amely olyan hosszú volt, hogy ellett alatta sok jó dolognak is történnie. Ennyi idő alatt feltétlenül születik és felnő néhány nagy em- ber, akiket nem is kell talán teljesen megérteni. Flég, ha az emberben van annyi türelem, hogy en- redje őket dolgozni és annyi naivitás, hogy elhigy- e, hogy a sok jót, amit azok végeztek, tulajdonké- pen ő csinálta, saját maga. És Angliának, amikor Erzsébet, Cromwell és Orániai Vilmos után elér- zett oda, ahol tartott, már arra sem volt szükség- re, hogy állandóan zsenik lámadjanak benne. A seni nyugtalansít és kockázatot jelent. Mennyivel zolidabb és megbízhatóbb, hogy ott vannak a Decüek, Carendishék, Salisburycék és az a még tíz nagy tizenöt, a kormányzásba belegyakorolt tisz-

tességes és oly megbízható család, gentlemanségével és felelősségérzésével. Victoria ezekre mindig szá- míthatott, erre a történelmi gamiturára és számolt is velük. Óriási szerencséje volt az is, hogy éppen a tizenkilencedik században élt, (ami egyébként is külön szerencse volt), akkor, amikor Angliában a polgárság nemcsak hogy már kiírta szabadságát, de abba bele is nőtt, feltette vagyonát, gyarapította és megtartani igyekezett együtt azzal az arisztokrá- ciával, amelyet nem tolt el utjából. Anglia Victoria királynő korában nagyon csendes és nagyon bol- dog volt. De ezért a polgári boldogságot valamikor nagy árt fizettek. Az rettenetes ideig tartott és rettenetes szenvedésekbe került, hogy az angol pol- gár végül is olyan nyugodtan és olyan szabadon él- hessen, mint ahogy élt annak a kicsi, gömbölyű asz- szonyomak korában, aki olyan nagy királynő volt. An- glia is kivette részét a magából. Cromwell korát jobb a történelmi könyvekből tanulni, mint amilyen jó volt azt végigélni. Amít különben nem mindenki- nek engedtek meg. Victoria Angliájában mindenki nyugodtan megmondhatta és megírhatta véleményét, de még csak a tizenjoldadik században is pellen- gérre állították és hóhérral két fülét lehasították olyan nyugtalan írónak, mint amilyen például Dan- iel Defoe is volt, akit a mai közönség csak a szi- lid és szimplifikált Robinson Crusoen át ismer, te- hát egyáltalán nem ismer. Victoria idejében persz- mindet már kihílt. Jókori született és soká élt. Nem is egészen másfél évtizeddel azután, a tizen me- halt, pedig kitört a világháború.

A napoleoni háború és a világháború közé eső

korszak dereka volt az ő uralkodása. Ami ebben megrázó volt, az 1848-as forradalmat átvezelte már Cromwell korában. A nagy kontinentális háborúk az egyik krími háborút kivéve, pedig nem nyugtalaní- tották a szigetországot, amelynek fekvése akkor még igazi örök biztonságot jelentett. A technika már olyan nagyra nőtt, hogy Anglia gazdag legyen, de még nem olyan nagyra, hogy Angliát veszélyeztet- hesse is. Repülőgép még nem volt. Hadigáz sem. Gyarmatait birtokolhatta és kiaknázhatta, mert ak- kor még senki másnak (az egy Franciaországot ki- véve) nem kellették gyarmatok. Mindenkinél még otthon volt dolga és igyekezett otthon eljutni oda, ahol Anglia gazdagságban és hatalomban már elér- kezett. Ha Anglia valahol tengeren túl új földeket szerzett, azt mindenki elfogadta és természetesen taláta. Ujságcekké lett belőle, de sosen diplomáciai jegyzék. Angliának szerencséje volt és szerencséje volt Victoriának. Szerencsések voltak egymással. Uralkodása így vált a történelmi értékelésben kor- szakká azot a tulnyomó részen nyugodt, köznap- szintelen, sőt unalmas évtizedek legendává. Ma azért tünik csodának, mert a csodák tulajdonképpen utána kezdődtek. Közbejött a világháború. És ma minden ami azelőtt volt, olyan messzire esik, mintha nem is évek, hanem évszázadok előtt történt volna. A korszak gazdag volt, szép, irigylésre méltó, — főként irigylésre méltó — de igazi legendáját a perspektiva adja meg. Hogy immen nézzük, a mi idők partjáról. Egyébként... Aranykorszak volt. Vasból, fontokból, hajókból, áruaktárakból, parlamenti bilékéből és költői és eszmei tartalomhoz nyilván hozzátartozott a bőséges angol reggeli is téval, számmával, hiden- husokkal, halakkal, tojásokkal, csipős mártásokkal, erős italokkal és egyébként is egész ceremóniájával, hagyományával és rituáléjával.

L. L.

Danzig huszesztendő s utja

Hogyan lett a szabadváros háború okká?

Danzig Európa új Szerajevója. Hogyan fejlőd- hetett ez a baltitengeri német szabadváros háború okká? Ime, Danzig utja 1918-tól a mai napig:

1918. október: Danzig régi kereskedő csalá- djai Varsótól Danzignak a lengyel államba való be- kebelezését kéri.

1919. január 10: Az első danzig választások. A város 90.000 szavazója közül 14.000 ember len- gyellelles pártot alakít. Ez alkalommal Berlin elő- ször veti fel Danzig német jellegét és azt az óha- ját, hogy a szabadvárost vonják ki a lengyel fen- nhatóság alól.

1919. április: Danzigot az ugynevezett Cam- bon-bizottság vezeti.

1919. április 18: A danzigi „Németek tanácsa” felülvizsgálja a Cambon-bizottság eddigi politiká- ját és a Hanzaváros függetlensége mellett foglal állást.

1919. június 23: A versaillesi szerződést aláír- ják. A békeegyezmény századik és következő sa- kaszai kimondják Danzig szabadságát. A szövetsé- ges és társulási főhatalmak öttagu bizottsága vezeti tovább a danzigi ügyeket.

1920. február: Danzig és Lengyelország közt létrejött párisi egyezmény alapján Danzig a Néps- zövetség fennhatósága alá kerül. A Népszövetség egy főbiztos képviseli Danzig város külképvise- letét a lengyel külképviseleti szervek látják el. Dan- zig kereskedelmi lobogót kap. A város lengyel vámmellenőrzés alá kerül. A Visztulát szabad fo- lyamnak nyilvánítják.

1923. október: A lengyel-danzigi egyezménynek megfelelően a kikötőgyeget egy 5 danzigi és 5 lengyel tagból álló bizottság intézi egy svájci el-

nök vezetésével. A bizottságnak 400 főnyi rendőr- ség áll rendelkezésére.

1932. június 23. Németország hadihajót küld a danzigi kikötőbe. Súlyos incidens. Erélyes lengyel tiltakozás.

1934. január: A lengyel-német egyezmény biz- tosítja Danzig status-quoját. Az egyezmény 10 é- vre szól.

1936. március: A német birodalomban bevezet- tik a kötelező katonai szolgálatot. A német nagyve- zérkar katonákat soroz Danzigban.

1936. július 19: A nemzeti szocialisták felfüg- gesztik a danzigi alkotmányt. A szenátus ellenkező tagjait letartóztatják. A nemzeti szocialisták Dan- ziban megszervezik a parlament többséget.

1937. február: Németország Danzigra vonatko- zólag a német felségjogok visszaállítását javasol- ja Lengyelországnak.

1937. május: Danzigban nemzeti szocialista vá- lasztások vannak, ellenzék nélkül. Az új nemzeti szocialista szenátus megbízatása négy évre szól. Hitler felmondja az 1934. évi egyezményt.

1930. június 28: A versaillesi szerződés 20 éves évfordulója. Négyezer német kiránduló száll partra Danzigban.

1939. július: Katonai intézkedések Danzigban. Megszervezik a légvédelmet, gyalogsági állásokat és erődítést építenek.

Augusztus 4: Kodaczky, a szabadváros lengyel főbiztosa kijelenti, hogy a danzigi kérdésben elke- rülhető a háború.

Augusztus 5: Varsó komoly figyelmeztetést küld Danzignak és kéri a szenátust, hatálytalansít- sa a lengyel cámtisztviselőket ellen hozott intézke- déseit.

Augusztus 8: A danzigi nemzeti szocialisták ve- zérkara Berchtesgadenbe utazik Hitler vezérhez.

Augusztus 11: Ciano — Ribbentrop tanácskoz- nak Salzburgban.

Augusztus 12: Hitler kancellár fogadja Ciano olasz külügyminisztert Berchtesgadenben. Ugyane- zen a napon Burckhardt, a danzigi népszövetségi főbiztos is fogadja a német kancellárt.

Augusztus 14: Varsó késznek nyilatkozik tár- gyalni Németországgal.

Augusztus 19: Megkötik a német—szovjetorosz gazdasági szerződést.

Augusztus 21: Jelzik a német — szovjetorosz megnemtámadási szerződés közeli megkötését.

Augusztus 23: Moszkvában aláírják a német—szovjetorosz megnemtámadási egyezményt.

Augusztus 24: A szabadváros alkotmányát fel- függesztik, Forster körzetvezető Danzig államfője.

HIREK

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

BELFÖLDÖN

Magánosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félévre 400, egész évre 800 lei. Házhöz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félévre 350, egész évre 700 lei. Házhöz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1200 lei kézbesítéssel együtt.

KÜLFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félévre 700, egész évre 1400 lei.

TELEFON

28-10 és este 9 óra után 28-15.

MEGJELENÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

SZERKESZTŐ:

Vuchetich Endre dr.

Krakkó

A német hivatalos határozat jelentés közzé, hogy csapatok bevonultak Krakkóba. Kétségtelen, hogy ezzel a ténnyel Lengyelország egyik legősibb városa került német kézre.

A Visztula balpartján fekvő ősi város, mely egyben erődítmény is, valamikor Lengyelország fővárosa volt és a régi lengyel királyoknak temetkezési helye. Ma mintegy 240 ezer lakosa van Krakkónak és a lengyel Galiciának egyik legfontosabb kereskedelmi városa. Most, hogy a német csapatok vetették meg lábukat, nem érdektelen visszatekin-tenünk Krakkó gazdag történelmi vonatkozásaira.

A lengyel hagyomány szerint, a városat Krok fejedelem alapította és I. Boleszláv király (922—1025) püspökséget alapított s azóta jelentősége emelkedett. A tatárok később elpusztították, de a bevándorlók újraépítették. Ulászló király székvárosává emelte és azóta a lengyel királyok koronázó és temetkezési helye. A királyi kriptában nyugszik a három legnagyobb lengyel hős: Szobieszki János, Poniatovszki József és Kosciuskó Tádé. Magyar szempontból is érdekes Krakkó város története, mert a XV. században a Nagy Kázmér által alapított egyetemen sok magyar ifju is megfordult. Krakkó mindaddig maradt fővárosa Lengyelországnak, amíg III. Zsigmond át nem tette székhelyét Varsóba. De azután is az ország második fővárosa maradt. Krakkó egyébként már nagy harcokat látott a régebbi időkben is. X. Károly svéd király 1655-ben vonult be csapatával Varsóba, 1657-ben pedig II. Rákóczi György erdélyi fejedelem szállotta meg. Krakkó városa 1795-től 1809-ig osztrák birtok volt. Majd a bécsi kongresszus 1815-ben Krakkó városát környékével együtt semleges államnak nyilvánította és Ausztria, Oroszország és Poroszország védnöksége alá helyezte. Az 1830. és 1831-iki lengyel felkelés leverése után sok lengyel menekült feltelepedt le Krakkóban és azóta lett az új lengyel forradalmi törekvések központja. 1846. év elején újabb forradalom támadt, amit az osztrák csapatok levertek és 1846-tól a három védő állam megegyezett abban, hogy Krakkó niből Ausztriába bevezessék he. Krakkó tehát 1846-tól 1918-ig niből osztrák uralom alá került és 1918. után az új Lengyelország megalakításával került niből a régi birodalomba. Krakkóban nagyserű műkincsek vannak felhalmozva, muzeumokat Rembrandt, Rafael, Leonardo képei gazdagítják és talán a leghíresebb épülete a Wawel hegyen, a székesegyházzal egybeépített királyi vár.

Hatezer német állampolgárt vettek őrizetbe Angliában. Londonból jelentik: Angliában a háború kitörése óta 6000 embert vettek őrizetbe. Ezekből a bírói eljárást megtagadták az megokolással, hogy a letartóztatottak majd mindannyian német ügynökök. A 6000 embert valószínűleg a háború végéig tartják fogságban.

Hús- és benzinkorlátozás Bulgáriában. Szófiából jelentik: A bolgár minisztertanács elhatározta, hogy a benzinfogyasztás korlátozása céljából má tól kezdve a magángépkocsik nem közlekedhetnek. A hús fogyasztás korlátozása érdekében hetenkint kétszer nem szabad húst fogyasztani.

Új vasúti pótlék nemzetvédelmi fejlesztésre. Minisztertanácsi határozat alapján a CFR nemzetvédelmi célokat szolgáló fejlesztési programjának végrehajtására minden vasúti árutarifánál 10 százalékos az utasok jegyeinél 5 százalékos pótdíjat vezetnek be másfélévi időre. Kivételt képeznek a pótdíjak alól a poggyászküldemények, a bélyegjegyekkel fizetett csoportok és a külföldre menő gabona-küldemények.

Szeptember 10
Vasárnap
Miklós Erik
Minodora

1552. szeptember 10-én kezdtek meg a törökök Eger várának ostromát. A várat Dobó István védelmezte Ali pasa hadai ellen, akik öt hét múlva kénytelenek voltak visszavonulni. A vár védelmében az egri nők is kitüntették magukat, akik forró szurkot öntöttek az ostromlókra.

1890. szeptember 10-én született Franz Werfel német író. Legismertebb két regénye Musa Dagh negyven napja és A nápolyi testvérek.

1898. szeptember 10-én gyilkolta meg Genfben Erzsébet magyar királynőt Lucheni olasz anarchista. A királyné holttestét Bécsbe szállították és a kapucinusok siroltájában temették el. Luchenit a svájci bíróság földalatti börtönre ítélte, ahol néhány év múlva meghalt.

Szeptember 11
Hétfő
Jacint, Teodóra

1882. szeptember 11-én halt meg Nagy Lajos magyar király. Kiváló uralkodó és vitéz katoná volt. Alatta érte el Magyarország legnagyobb nagyságát. Birodalmának határait

három tenger mosta. 1711. szeptember 11-én folyt le a nevezetes pozsonyi országgyűlés, amikor Mária Terézia királynő gyermekével, József trónörökösével a karján megjelent a magyar rendek előtt és segítségüket kérte ellenségeivel szemben. Akkor kiáltották nagy lelkesedéssel: Életünket és vérünket királyunkért, Mária Teréziáért! Meg is mentették a királynő trónját.

Torinó város 90 ezer ember részére készít óvóhelyet. Rómából jelentik: Torinó város vezetősége részletes tervet dolgozott ki a város légvédelme céljából. E szerint légvédelmi és óvóhelyek készülnek 90 ezer ember számára.

A Lloyd-kert

és a
Lloyd-Taverna

nyitva!

Zene.	Műsor.	Tánc.
-------	--------	-------

Katonai szolgálatra jelentkezett Jan Kiepara. Párisból jelentik: Jan Kiepara, a világhírű lengyel operaénekes tegnap felvételeire jelentkezett a franciaországi idegen légióba. Felesége, Jozgerth Márta felajánlotta szolgálatait a lengyel Vörös Keresztnak. A párisi lengyel egyesület székházában lelkesen ünnepelték a művész házaspárt.

Üzeme helyezik a nemzetközi hálókocsi járatokat. Párisból jelentik: A francia vasúttársaság és a nemzetközi hálókocsi társaság elhatározta, hogy újból üzembe helyezik a Simplon és az Orient expressz hálókocsijárait. Az első ilyen kocsi szeptember 7-én indította utnak a hálókocsi társaság. Ezidőszerint annak lehetőségét tanulmányozzák, hogy Páris és Budapest között is helyreállítsák a hálókocsik forgalmát. Ha lehetséges, akkor Budapest és Bucarestin át Párisból Varsóba is indítanak hálókocsikat.

A rendőrség államtitkárságának közleménye. A rendőrség államtitkársága a közönség tudomásra hozza, hogy bizonyos felelőtlen elemek, olyan képezel szülte híreket terjesztenek, amelyek kimerítik a rémhírterjesztés tényét. Felkérjük az ország lakosságát, hogy ne adjon hitelt ezeknek az állhíreknek és csakis azokat fogadja el megfizethetőnek, amelyek a minisztertanács közlésében látnak napvilágot. Az ország kormányának nincsen semmi rejtgetni valója. Mindazokat, akik állhír terjesztésével foglalkoznak, legazoltatják, eljárás indítanak ellenük és letartóztatják.

A Társadalmi Szolgálat csapatai befejezték ténykedésüket. A Társadalmi Szolgálat elnöke a következő tartalmú közleményt küldötte el a királyi csapatokhoz: „A nagyvezérkar határozata értelmében a Társadalmi Szolgálat királyi csapatai 1939. szeptember 5-én befejezték működésüket. Azok a végzett növéndékek, akik behívót kaptak és azok, akikre a törvény rendelkezése vonatkozik, kötelesek azonnal megjelenni egységeiknél, a táborozás parancsnokának bizonyító irattal egyetemben. A Társadalmi Szolgálat vezetősége közli, hogy az okleveleket a munkálatok befejezése után lelett vizsgák alapján az összmunkálatok befejezése után adják ki.

A bányási gabonapiac helyzete a kínálat ellenére üzletlenül és csendes, mert a nemzetközi események miatt nincs érdeklődés. A piaci árak a következők: Búza 75 kilós 430 lei, tengeri 400 lei, korpá 320 lei, új zab 400 lei, új takarmányárpa 350 lei, tavaszi árpa 430 lei, muharmag 400 lei, tökmag 950 lei, káposztarepce 850 lei, lencse 600—700 lei százkilónként

ZEISS

Ki a szemé szeretői

PERIVIST szemüvegé

KECKEMÉI -nél

veszi. Temesvár, I., Bul. Duca
Jönnek az őszi és téli esték, itt a ideje, hogy szemére gondoljon!

(—) A radnai férfizarándoklat. Temesvári tolikus magyar társadalmának színe-java csatlakozott ahhoz a zarándoklathoz, amely Kisasszony napján Máriaradnán járt. A Bányászból is nagy számban jöttek el a kegyhelyre, Lischerong Mátys rescali főesperes száznegyven hívőt vezetett és a különvonaton ötszáznál többen indultak el Temesvárról. Voltak ezenkívül Erdélyből Fogaras, Déli Szászváros katolikus hívei közül is. Pénteken délután a radnai kegytemplomban Fodor József káptalani pap, a gyalogos buscusok vezetője, mondott szentbeszédet, utána pedig Pacha Ágoston megyepüspök főpapi misét tartott. Pénteken délután három órakor keresztúti ájtatosság volt a hegyre, ezt szintén a megyéspüspök tartotta. Előző este ludresi kápolnához körmenet indult és a szentbeszédet ott Pater Máthé Benvenut radnai új ház-nők mondotta.

Az asszonyok oly makacs béltrekedésénél régóta bevált, tisztán természetes „Ferenc József keserűvíz — reggel éhgyomorra egy pohárral ivéve — különösen ajánlatos, mert hatásában megbízható és rendkívül enyhe. Kérdezze meg orvosát.

Megkezdődött a középiskolák tanéve. A temesvári összes középiskolákban tegnap volt a tanév ünnepélyes megnyitása. A tanulók tanárak vezetésével a templomokba vonultak és résztvettek a Veni Sancten. A piarista liceum templomában Kayser Lajos pápai prelátus, nagyrépost tartotta a Veni Sanctet. A tanítás hétfőn, szeptember 11-én kezdődik.

Duhaj cigány a korcsmában. Bot Dani Kunz-telepi cigány az egyik Burcus-uccal kiskorcsmában alaposan felöntött a garatra és garázdálkodni kezdett. Csitítót sorra bántalmazta és aztán törtre a helyiség ablakait. Rendőrt hívtak, aki a területi komizáriátusra kísérte.

GYÓGYSZERTARAK ÉJJEI SZOLGÁLATAI

Vasárnap, szeptember 10-én a szolgálati beosztás a következő:

Az I. kerületben a 10 Mai utcában levő Blumberg gyógyszerár

A II. kerületben a 3 August uton levő Lv gyógyszerár és a Petru Maior téren levő Meiner gyógyszerár

A III. kerületben a Lahovary téren levő Crtea gyógyszerár

A IV. kerületben a Vacarescu utcában levő Braun gyógyszerár

Az V. kerületben a Corvin gyógyszerár és a kisodán Panajoth Ernő gyógyszerára állandó szakai szolgálatot tart.

Hétfőn, szeptember 11-én a szolgálati beosztás a következő:

Az I. kerületben az Uniri téren levő Wt gyógyszerár.

A II. kerületben a Marsal Joffre uton levő Schul gyógyszerár

A III. kerületben a Carol uton levő Ke gyógyszerár.

A IV. kerületben a Gen. Dragalina téren levő Csillag gyógyszerár

Az V. kerületben a Corvin gyógyszerár és a kisodán Panajoth Ernő gyógyszerára állandó szakai szolgálatot tart.

MOZI

MŰSOR:

VASARNAP, SEPTEMBER 10 ÉS HÉTFŐ
SEPTEMBER 11.

CAPITOL: Bécsi örökség (német film)
APOLLO: Csók a tükör előtt (angol film)
CORSO: Traderhorn (angol film)
SCALA: A malakcai nő (francia film)

(—) Pénteken véget ér a bírósági szünet. Pénteken, szeptember 15-én véget ér a bírósági szünet és az ítélőtábla, a törvényszék és a járásbíróság újból megkezdik teljes működését. Szeptember 15-én foglalják el állásaikat Lungulescu Ilie ítélőtáblai főelnök és Deleanu Stefan törvényszéki főelnök, Poparian Alexandru és Eniu Alexandru táblalabírák, Vioreanu Ion táblai tanácselnök, Fencsan Eugen törvényszéki tanácselnök, Chetiaru Tulu törvényszéki bírósági és Munteanu Emil államügyész.

(—) Passzív légvédelem. A passzív légvédelem ügyében Ciupe Gheorghe dr. helytartósági vezér-titkár elnökléssel értekezlet volt, amelyen Buteanu Nicolae dr. közegészségügyi vezérfelügyelő és Vasiliu rendőrfelügyelő is résztvettek. Spiridon Nicolae mérnök beszámolt az eddigi légvédelmi tanfolyamok eredményéről. A közönség tájékoztatása céljából legközelebb hirdetményt adnak ki.

(—) Ha nincs étvágya, úgy igyék néhány napon át reggel éhgyomorral félphár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ezáltal bélműködése szabályozódik és így egész emésztése rendbejöhethet. Kérdezze meg orvosát.

(—) Vasúti nyugbérék fizetése. A Casa Municipii hatáskörébe tartozó vasúti nyugbérések szeptemberi illetményeinek kifizetése hétfőn, szeptember 11-én kezdődik a józsefvárosi pályaudvar raktárfőnökségénél.

(—) Részeges ember öngyilkossága. A Rékás közelében lévő Karlovác községben Juici Pavel huszonnyolc éves földmíves felakasztotta magát és meghalt. Juici ismert részeges volt és az öngyilkosságot is szeszámorában követte el.

(—) Orvosi hír. Dr. Kovács Ödön nőorvos szabadságáról hazatérve, rendelését újra megkezdte. II. 3. August-uca 8. Telefon 42—95.

Értesítés!

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget és
vövőimet, hogy

szücszületemet és műhelyemet

újból megnyitottam, ahol a szakmába vágó minden munkát olcsón, szakszerűen és a legkényesebb ízlésnek megfelelően készítek. Szíves pártfogást kér:

BOZS KÁROLY

szücsmeister, I., Bulev. Regele Ferdinand I.
Lloyd-sor, a volt Winternitz-üzlet mellett

(—) Házasságok. Az anyakönyvi hivatalban tegnap a következő mátkapárok kötöttek házasságot: Kiss Antal fogász és Tepy Olga, Sperlea Alexia köztisztviselő és Popa Maria, Wendt Lőrinc magántisztviselő és Kőfalussy Ida, Mager János magántisztviselő és Juhász Mária, Valcu Nicolae lakatos és Szabó Ilona, Bognard Marcel műszerész és Massner Gizella, Hadik Vilmos kereskedő és Eberlein Anna, Marin Petru mozdonyvezető gyakornok és Boer Sofia, Taran Dumitru városi tisztviselő és Marx Antónia, Dimitrof Marin alkusz és Piekupcz Flóra, Pirvul Constantin szűcs és Popita Floarea, Németh József bádogos és Chemez Mária, Hollosi János pék Bastovanov Zsófia, Laskaj Imre kelmefestő és Mészáros Irén, Szabó Béla munkás és Karabetz Juliánna, Tóth József optikus és Förster Erzsébet.

(—) Halálozások. Meghaltak: Cotoconi Virgil hatvankilenc éves földmíves, Rössler Gusztáv negyvennyolc éves utazó, Goldschmidt Janka született Händler hatvanhat éves, Cserényi János harminnyolc éves kereskedő, özvegy Strausz Jánosné született Horváth Anna hetvenöt éves, özvegy Bogdánffy Erzsébet született Schmidt nyolcvanegy éves.

(—) Orgonaszentelés. A józsefvárosi plébániatemplomnak szánvölcvaizer lei költség-gel átépített orgonáját Unterweger Lothár dr. kanonok nagy papi segédlettel szentelte be, majd utána beszédet mondott. Az egyházi szertartás után jól sikerült hangverseny következett, a melynek keretében Szizsmann Rezső, a kiváló kolozsvári orgonaművész több orgonaszámot adott elő. Azután az egyházi énekkar szerepelt.

(—) A temesvári evangélikus egyház ünnepe. A temesvári evangélikus templom felépítésének századik évfordulója alkalmából a templomot méltó módon tatarozták és ma, vasárnap délelőtt megy végbe az ünnepi köntösbe öltözött templom újból való felszentelése. Az egyházközség nagyszabású jubileumi ünnepségre készült, de a mai helyzetre való tekintettel az évfordulót, illetve a felszentelést csupán istentisztelet keretében tartják meg. A felszentelési szertartást délelőtt tíz órakor Nikodémusz Károly egyházkerületi főjegyző, brassói esperes végzi, aki magyarnyelvű ünnepi beszédet mond, míg Argay György temesvári főesperes német nyelven beszél. A mai egyházi ünnepségre a hívek nagy seregén kívül eljön a városi hatóság képviselője is. A templom százéves jubileumáról való megemlékezés, megfelelő ünnepség keretében, a reformáció emléknapján, október 31-én megy végbe.

(—) Születések. Az anyakönyvi hivatalban a következő gyermekek születését jelentették be: Ruian Ioan, Franz Brunhilda, Reinholz Günter Ferenc Konrad, Horváth Ilona, Winter Edgár.

(—) Löbl Böske ritmikus tornaiskolájában e hó 15-én megkezdődik a tanítás. Beiratkozni délelőtt 11—1-ig a régi helyen, III. Plevnei-tér. Telefon: 31—60.

(—) Templomszentelés. Pacha Ágoston megyéspüspök ma, vasárnap, az aradmegyei Cseralja községben tartózkodik és ünnepi nagymise keretében újból felszenteli az átalakított és tatarozott templomot. A püspököt elkíséri Héber János püspöki titkár is.

Manuila Camilt visszahelyezték a kereskedelmi és iparkamara titkári állásába

A Monitorul Oficial szeptember hatodikán kelt 205. számú királyi dekretumot közöl, amely szerint Manuila Camilt 1938 augusztus 15-iki időponttól kezdve a temesvári kereskedelmi és iparkamara titkári állásába visszahelyezték.

Manuila Camil dr. tegnap délelőtt személyesen

érdeklődött a temesvári kereskedelmi és iparkamara titkári állásába visszahelyezésre vonatkozó rendelkezése tegnap estig még nem érkezett meg és azt ma reggelre várják.

Féltékenységi dráma a budapesti Palatinus-strandon

Rálőtt felesége udvarlójára egy magántisztviselő

Budapestről jelentik: Véres féltékenységi dráma játszódott le pénteken délután a margitszigeti Palatinus-strandon. Hangay Gyula 28 éves malomellenőr féltékenységből revolverével kétszer rálőtt felesége udvarlójára, Székely Sándor 26 éves magántisztviselőre. Székely súlyos sebével az egyik kórházba szállították. Hangay a merénylet után maga sietett a rendőrségre ahol kérte,

tartóztatassák le és küldjenek ki mentőket a Palatinus-strandhoz.

Vallomása során elmondotta, hogy felesége és Székely ugyanazon vállalatnak a tisztviselői. Nemrég rájött arra, hogy a hivatalos órákon túl is sokat vannak együtt. Emiatt a házaspár között szakításra került a sor, de később úgy látta, hogy felesége nélkül nem tud élni. Tudta, hogy a statáriális rendeletbe ütköző cselekményt követ el tetteivel, de nem volt képes lemondani a bosszú tervéről. A rendőrség Hangayt letartóztatta.

SCALA

Rendkívül sikerrel fut. A legújabb és legérdekesebb regény filmváltozata.

A MALAKKAI NŐ

Szenzációs felvételekkel, izgalmas tartalommal. A főszerepben: EDWIGE FEUILLERE, RICHARD WILLM

Vasárnap déle 11 órakor

MICKEY ROONEY

AZ ELSŐ BALLÉPÉS

Matiné helyvárrakkal.

Egy svájci expedíciós társaság érdekes útja

Huszonnegy nyelvterületen haladt át a társaság és rendkívül érdekes élményeik voltak

Newyorkból írják: Egy svájci expedíciós társaság Svájból kiindulva, autón járta be Európa keleti államait és Ázsiát. Az autós expedíció vezetője Burmát, Kinát és Indiát és az expedíció vezetője, O. Leuenberger érdekes cikkben számol be élményeiről a New-York Timesben. A svájci expedíció, amely nemrégiben jött vissza óriási utjáról, akkor érkezett Kinába, amikor kitört a japán-kinai háború.

Az expedíció útjának egytizedrészt tette ki az a távolság, amelyet Közép- és Délkelet-Európában kellett beutazni. Az expedíció vezetője beismerte, hogy az óriási ázsiai utvonalon nem találkoztak annyira kulturális és geográfiai érdekességgel, mint az aránylag jelentéktelen európai utvonalon.

Európában Sztambulig tizenkét nyelvterületen haladtak át, míg egész Ázsiában ugyancsak tizenkét különböző nyelvsoporttal találkoztak Ázsiában egyetlen határátolomáson sem kellett kinyitniok börtönjeiket.

TABOROZÁS A TEMETŐBEN

— Ázsia országai — írja többek között az expedíció vezetője — kulik eledelét ettük és megállapíthatjuk, hogy az ázsiai kulik nem táplálkoznak rosszabbul, mint az európai földmivés. Kinában mindig szabad éj alatt táboroztunk, mert nem kedveltük a vendégfogadókat, amelyekben a szobákat csak papírral választotta el egymástól és a papírral nem ért a padlóg, vagy a mennyezetig. Ezzel szemben a kínaiak jobban ismerik a beszéd, mint az írás tudományát. Ha van témájuk, egész éjszakát képesek ábeszélgetni. Ázsiában vannak beszédes és hallgatag országok. Sokat szeretnek beszélni Arábiában, Indiában és Kinában, míg szófukar természetű emberek lakják Burmát, Sziamot és Indokínát.

— Annak ellenére, hogy sokat hallottunk uton-állokról, a szabad éj alatt táboroztunk Kinában. A banditákról megvolt a saját véleményünk. Miután sohasem tudtuk előre, hogy hol állunk meg éjszakára, a banditák nem értesültek előre egy-egy állomás-helyünkről és mert csak este álltunk meg, az utvonalon, amelyen áthaladtunk, az egyes banditáknak nem volt idejük arra, hogy megállapodjanak a szakmánya felosztása tekintetében. És hogyan tudhatták, hány önműködő puskájuk van az idegen ördögöknek? Azok a kínaiak, akik éjszaka elhaladtak táborunk mellett, harsány hangon énekeltek, hogy így leplezzék félelmüket. Még a katonák is meggyorsított menetléssel haladtak el mellettünk, nyilván arra gondoltak, hogy hátha mi vagyunk a banditák...

— Nagy városok közelében köztemetőkben ütöttünk táborot, mert a nagyobb városok környékén olyan sok ember kóborol, hogy a temetőknél kívül máshol nem tudtunk volna táborot ütteni. A temetőben éjnek idején „sok kísértet bolyong” és ezek védték meg bennünket.

HOGYAN LESZ TOJÁS BŐL MAJOM?

— Nagy gondot okozott, hogyan értsük meg magunkat Ázsiában. Sokáig segítettünk magunkon. Az angol-kínai szótár angol szövege mellett levő kínai jeleket mutogattuk a kínaiaknak. Ez a módszer sokkal eredményesebb volt, mint a beszéd. Amikor a burmai Kentung városában a nagy esőzés miatt hosszabb ideig vesztgettünk, körülbelül 300 szót és mondatot tanultunk meg. De a kínai kiejtést nem tudtuk megtanulni. Kis hangtani különbség megváltoztatja a szavak értelmét. Azt hiszem, szörnyű hibákat követünk el. Leolvashattuk ezt azoknak az arcáról, akikkel beszélgettünk. Az indiai Hindustanban egy alkalommal egy tucat tojást kértünk. Később megtudtuk, hogy a tojás szót rosszul hangszólítottuk és a mi kiejtésünkben ez a szó majmot jelentett. De annak ellenére, hogy egy tucat majmot akartunk vásárolni, senki sem nevetett ki, mert a majommal igen gyakran lehet találkozni Indiában.

— Belső-Kinában az emberek leírták a beszédjeleket, amikor látták, hogy nem értjük meg őket. A kínaiak egymással is így érintkeznek, ha nyelvjárást annyira különböztetik, hogy maguk sem értik meg egymást. Mi latin betűkkel írtuk le a kínai szavakat, mert nem akartuk, hogy elveszítsük tekintélyünket és irástudatlanoknak véljünk bennünket. Ez a módszer nagyon jól bevált a rendőröknel. Miután a rendőr sem akarta elveszteni tekintélyét a kíváncsiak tömege előtt, rendszerint egy feljebbvalóját hívta a helyszínre és átadta neki feljegyzésünket, hogy olvassa el. A feljebbvaló, nehogy ő is elveszítse tekintélyét, úgy tett, mint ha megértette volna a latin írást és hanyag kézműveltséget intett nekünk, hogy folytathatjuk utunkat. Ezzel a módszerrel verekedtük át magun-

kat minden nehézségen Kinában.

— Nagyon sokat számított az is, hogy autónk gépe zajtalanul működött. A városok kapui előtt örködő fegyveres katonáknak ugyanis nem eszmélt még fel, amikor mi már elrobogtunk előtte.

— Gyakran megállított a katonaság. A katonák szuronyt szegtek autónkra. Mi megálltunk, belülről lezártuk az ajtókat és ablakokat és így vártunk. Egy ideig a katonák dörömböltek az ajtón, majd összedugták fejüket, hogy megbeszéljék, mit csináljanak a nyakas ördögökkel. Ebben a pillanatban megindítottuk a motort és elrobogtunk, miközben hallottuk, hogy ordítanak utánunk. Kinában hateraz mérőföld távolságot tettünk meg, de egyetlen puskalövést sem hallottunk. Jól tudtuk, hogy a kínaiak nem lőnek reánk, hacsak mi nem ijesztjük meg őket.

HÁBORUS KALAND

— Jenkow városa felé harmincmérföldes utat egy nap alatt tettünk meg. Az éjszakát egy kis erdőben töltöttük és az autóban vártuk a reggelt. Éjjel felé ötven katonára érkezett és kopogtak az ajtón. Mi nem nyitottuk ki az ajtót és felszólítottuk a katonákat, hogy hagyjanak békében, de a katonák ott maradtak és reggel láttuk, hogy árkokat ástak az autó körül, hogy megakadályozzák távozásunkat.

— Sok katonatiszt és a város polgármestere

VALKAY TÁNC-ISKOLÁJA

I. Unirii-tér 3. szám

Szeptember 11-én nyílik meg

Órák: hétfő és csütörtök

Minden csütörtök és vasárnap délután és este táncgyakorló óra. — Beiratkozások naponta, délután 6—8-ig

is kiszállt az erdőbe. Mi elhagytuk az autót és megkértük a tiszteket, hogy töméssek be az árkot. A katonák feljebbvalóikra néztek, majd pedig gyorsan teljesítették kérésünket. Mi megköszöntük munkájukat és továbbhajtottunk, de csakhamar egy mocsárhoz érkeztünk, ahol az ut véget ért. Időközben lovaskatonák értek utól bennünket és követtek, amikor a város kapuja felé hajtottunk. A város kapujában egy svéd misszionáriust találtunk, aki elmondotta, hogy az egész város ébren töltötte az éjszakát, mert a lakosság azt hitte, hogy mi japánok vagyunk, akik összeköttetésben állunk Teh-Wang herceggel, a mongolok egyik vezérével, aki néhány mérfölddel távolabb a Nagy Fal mögött készenlétben állott a város megtámadására.

— Jenkow városába már nem engedtek be bennünket, mert a város éppen harca készülődött...

— Az olyan egyéneknek, akiknek béliürlése elégtelen, s ezért emésztésük meg van zavarva és éjjel nem tudnak aludni, ajánlatos néhány napon át korán reggel egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet éhgyomorral inni. Kérdezze két orvosát.

Kongresszus a fájdalom ellen

Hogyan lehet az emberiséget megvédeni a lelki fájdalomtól?

A világ gyógypedagógusai első alkalommal tartottak most nemzetközi kongresszust Genfben és erre a kongresszusra a világ minden részéből összejöttek 32 állam képviselőiben a legnevesebb gyógypedagógusok és pszichiáterek.

A STERILIZÁLÁS NEM SEGIT

A nagyjelentőségű nemzetközi kongresszus a humanizmus legfőbb gyűlekezeti központjához számított, hiszen tárgyszorát az a tétel szerepelt: hogyan lehet az emberiséget megvédeni a lelki fájdalomtól? Milyen lehet tudományosan megelőzni az értelmi- és érzékszervi fogyatékosokat, a jellemhibákat, a kriminalitást, főleg pedig az örökklődő ideg- és elmebetegségeket? A kongresszus főeredménye abban áll, hogy a világ gyógypedagógusai ezental emberből utakon keresik a védelmet az örökklődő és fizikai, lelki fogyatékosokat eredményező betegségek ellen. Új nevelési eljárásokat keresnek az individuum megmentésére és az emberi közösség megerősítésére. Ebben a kutató munkában új utat jelent a kongresszus egyértelmű határozata: a sterilizáció nem oldja meg a bajokat.

A gyógypedagógusok és pszichiáterek új kutatómunkája a kutatás stádiumában van még, de az elhangzott előadások már leszögezték a tudomány eszközeivel dolgozó humanizmus győzelmét. Claparede, Piaget, Hanselmann, Alice Decoeudres, valamenyien az emberiség segítését sürgették. A kongresszust H. Hanselmann zürichi professzor teremtette meg, megnyitó beszédében így fektette le az új segítőirány szükségességét:

— Az ember az egyetlen élőlény, amelyik a fájdalom mely értelmét felfogni képes és küzdeni tud orvosi és nevelési eszközökkel a fájdalom elhárítása érdekében.

EGY MEGDÖBBENTŐ PÉLDA

Rendkívül érdekes és kutatásaiából származó új tudományos elméletét, a genotropizmust ismertető előadást tartott a nemzetközi kongresszuson egy magyar tudós, dr. Szondi Lipót, aki az alkalommal vitte a genotropizmust a szaktudósok nemzetközi nyilvánossága elé. Előadásában főleg a sterilizáció kérdésével foglalkozott és kifejtette a következőket:

— A törvényes sterilizáció ezidőig nem megrendelhető elegendő tudományos alappal, mert mindeddig csak négy-öt ritkán előforduló és éppen ezért gyakorlatilag nem is jelentős betegség örökklődésére tudták a sterilizációról szóló ugynevezett mendeli törvény érvényességét kimutatni. A sterilizáció nem segítés a veszedelmes betegségek örökklődése ellen. Nem azért, mert általában a sterilizáció, ha csak azokat terméketlenülit, akik már betegek, és futni hagyják az ugynevezett konduktorokat, azokat, akik látszólag egészségesek, de kóros örökklődő hajlamaikat tovább viszik utódaikra. Minthogy

a tudományos kutatások minden kétséget kizáró módon bebizonyították, hogy ennél nagyobbokká és súlyosabb ideg- és elmebetegség áll fenn, annál kisebb a beteg termékenysége, a sterilizálás hiva azt hirdetik, hogy nemcsak a betegeket, hanem a beteg hajlamokat átörökítő, látszólag egészséges egyéneket, vagyis a hülyék, epilepsziások, elmebetegek szüleit is sterilizálni kell.

— Ez azt jelentené, hogy az emberiség felét ki kellene irtani a szaporodásból.

Szondi főorvos példaképpen egy tízmilliót államt vett alapul állításának igazolására:

— Az értelmi fogyatékosok gyakorisága az általános népességben egy százaléka lehet, az egy tízmilliót államban százezer embert érint. Közel kétmillió viszont a látszólag egészségesek, de a továbbörökklődésre hajlamosak száma. Ahhoz, hogy a képzelt tízmilliót államból végelegesen kiirtsuk az értelmi fogyatékosok hajlamát, a számítások szerint csaknem kétféle embert kellene sterilizálni. Hasonló számban kellene a népesség másik részét terméketlenülit azért, mert epilepszia, serdülési elme-zavar vagy másfajta örökklődő megbetegedés hordozói. Ez a példa világosan bizonyítja, hogy az örökklődő megbetegedéseket törvényes sterilizáció után megelőzni nem lehet.

MI A „GENOTROPIZMUS”?

Szondi főorvos kutatásai során — közel huszezer családát tanulmányozott munkatársaiával — megállapította, hogy hatalmas sterilizációs ösztön van a természetben, az hogy éppen azonos hajlamúak házasodnak össze, éppen azok az egyének kötetnek a legtöbb esetben házasságot, akik ösállományukban azonos betegségekre hajlamosító tényezőket rejtenek. Ezt a biológiai törvényt — amelyet eddig nem ismertek fel — nevezte el Szondi főorvos genotropizmusnak. Számos családfával is bizonyította e biológiai törvény létezését, mint a természet ösztönös védekezést az embereknél a sterilizációs törvények ellen. Előadása után dr. Tarcsay Izabella, az ismert magyar pszichológus orvos mutatta ki a morfintásk és öngyilkosok családjában a genotropizmust.

A kongresszuson a világ minden tájáról összeriegtett pszichológusok, pedagógusok és orvosok beszámoltak a nehezen nevelhető, kriminális, értelmi és érzékszervi fogyatékosok érdekében hazájukban felállított intézményekről. Francia részről G. Heuyer, Romániából G. Popoviciu, Svájc részéről Lutz professzor, Svédországból W. Wernstedt, Belgiumból L. Dellaert, Hollandiából von Voorthuisen, Jugoszláviából A. Skala, Dániából Rasmussen.

A kongresszust Bouvet genfi professzor zárta be a humanizmus eposzaként ható megindító előadással.

A VILÁG

★

AKI AZT HISZI, hogy a hatalmas Amerika a független egyedek hazája, azt nagyon kiábrándíthatja a feltevéseiből az a számítás, amelyet H. Flood Byrd szenátor most tett közzé. Byrd statisztikát készített arról, hogy az Egyesült Államokban hány polgár kap az államtól fizetést, segílyt, nyugdíjat, vagy más jogcímű juttatást. Számításai szerint a múlt évben 13 millió polgár részesült az állampénztárból jövedelemben különféle címeken. Ha hozzászámítjuk ehhez az illető családtagjait és lemenőit, akkor azt látjuk, hogy Uncle Sam összkasságának mintegy negyvenmillió polgárát tartja függő helyzetben. Ez a negyvenmillió pedig körülbelül megfelel annak a számnak, amely az 1936-iki elnökválasztáson az eredményt eldöntötte. Az államtól függő helyzetben lévőek kategóriái a következőképpen oszlanak meg: mintegy négy millió farmer (a hozzátartozókkal együtt huszmillió) kap támogatást az államtól a föld hozamát megjavító és egyéb hivatalos agrárakciók révén. A munka haladását és fejlesztését szolgáló alpból hárommillió polgár kap rendszeres segílyt; ezeknek a száma családtagjaikkal együtt 12 millió. Az állami tisztviselők száma a végrehajtó, igazságügyi, törvénykezési és igazgatási ágazatokban egymillió. Átlag három családtagot számítva ezeknek összes száma négy millió. Egymillióra rug az állandó nyugdíjasok száma. Kétféle polgár kap segílyt különböző címeken kormányzati alapokból. Az öregségi biztosítás ugyancsak kétféle embernek nyújt állandó juttatást és háromszázereze rug azoknak a száma, akiket a nemzeti ifjúsági és önállósítási alap lát el támogatásával. Byrd szenátor az állam érdekei szempontjából károsnak tartja, hogy a függő egyedek száma Amerikában egyre emelkedik, mert olyan országban, ahol olyan óriási kincs és gazdagság van felhalmozva, mint Amerikában, miért legyen a lakosság egyharmada az állam lekötelezettje?

★

FINNORSZAGBAN és Észtországban az utóbbi években rendkívül elszaporodtak az erdei medvék. Még azonban a finn medvék, vadak és vérszomjasak, addig a Finn-öböl tulsó partján élő fajtestvéreik olyan szelidek, hogy senkit sem bántanak, sőt még meg is barátkoznak a parasztszonyokkal és gyerekekkel, akik az erdőben erdei gyümölcsöket szednek. Észtországban a vasuti utasok gyakran láthatják, amint a medvék bocsalkkal letelenszenek a síneltől nem nagy távolságra és érdeklődéssel figyelik a vonatok tovarobogását.

★

AZ ANGOL FŐVÁROSBAN valóságos „házassági járvány” ütött ki. Szombaton és vasárnap négyszerannyi pár jelentkezett, mint máskor sürgős házasságkötés céljából. A jelentkezők kénytelenek voltak hosszú sorban állva várakozni, annál is inkább, mert a hivatalnokok jórésze hétvégi szabadságra utazott. A házasulandók rohama nyilván a nemzetközi helyzettel van összefüggésben. Tavaly szeptemberben az anyakönyvi hivataloknak ugyanilyen ostromot kellett kiállaniuk.

★

KÜLÖNÖS KALANDJA volt a közelmúltban egy John Hardy nevű angol kereskedőnek. John Hardy egész héten szorgalmasan dolgozott irodájában, de a hét végén mindent elfeledve, sietett az Oxfordshire közelében fekvő tó partjaira és ott a legnagyobb gyönyörűséggel hódolt szenvedélyének: a halászatnak. Minthogy a csukát nagyon szerette, minden vágya és törekvése az volt, hogy minél szebb példányokkal ajándékozza meg önmagát. Mint mindenki az ő helyén, Hardy is kis élő halat tett a horogra, amellyel a csukát meg akarta fogni. Ez a legjobb csalétek. Egy napon, amikor Hardy ismét nagy figyelemmel léste a vizen uszkáló parafát, komoly, szikár alak állt meg mellette. Az ismeretlen érdeklődve nézte, hogy milyen diadallal rántja ki Hardy a csukát, amely a horogra akadt és milyen türelmetlenül akasztja fel a friss kis halat, a csalétket. A komoly, szikár ur ráncba szedte homlokát és távozott. Néhány nap múlva a kereskedő az állatvédő-egyesülettől értesítést kapott, hogy állatok hegyetlen megkínzása miatt feljelentették a rendőrségen. A kereskedő sehogyan sem emlékezett arra, hogy hol és mikor bántalmazott ő állatot. A tárgyaláson azután megtudta, hogy az állatvédő-egyesület az ő halászását kifogásolta. Az egyesület felkérésére ugyanis az egyik természetudós kijelentette, hogy az élő halak helyett elkábított halakat is lehet használni és ezek nem szenvednek olyan sokáig, mint a Hardy által csalétkül használt élő halak. A kereskedő hasztalan védekezett az általános szokással; hiába hangoztatta, hogy a nagy halak megeszik a kis halakat és így a csukát mindenki úgy fogja, hogy a horogra élő kis halat akasztja, a bíróság „állatkínzásért” őt szilencióltette.

ŐSZI KÖLTSÉGVETÉSE ALLITJA ÖSSZE ?

NE FELEJTSE EL

beállítani a meglepetést is, amelyet az Állami Sorsjáték sorsjegye okozhat, amelyet kedvelt sorsjegyárudájában vásárolt.

SZEPTEMBER 15.-ÉN

amikor az

ÁLLAMI SORSJÁTÉK III. osztályának a huzása lesz. MILLIOMOS LEHET.

ÁLLAMI SORSJÁTÉK

Ezerkétszáz sertést vágtak ezen a héten Temesvárott és a henteseknél mégis alig van zsir

A temesvári hentések hétfőn, szeptember 4-én négyszázötvenhárom, szerdán, szeptember 6-án ötszázhusz és pénteken, szeptember 8-án — az ünnepnapon — kétszázkilenevenöt sertést vágtak a vághidon. A nagy hentések által vágott disznók száma harminc és tíz között van egyetlen napon, de még a kis hentések is öt-hat állatot vágtak le és dolgoztak föl.

Ezen a héten tehát Temesvárott a hentések összesen ezerkétszázhuszonnyolc sertést vágtak le.

Minthogy levágot hushól jelenleg alig van kivitel, ez a nagy mennyiség mind városi fogyasztásra került és kerül. Ennyi disznónak azonban nemcsak husa, hanem rengeteg zsirja is van. Ennek ellenére a henteseknél még sincsen zsir. Adnak egy-egy vevőnek negyedkilót, esetleg — ha jó vevő — félkilót, de azt is a hatóságilag megállapított áron felül. Hová lett a sok zsir? Tartalékolják, vagy pedig titokban olyan családoknak adják el, akik élelmiszereket halmoznak?

Tieran Emil dr. főpolgármester tegnap újabb rendeletet adott ki, amely a maximális árak szigorú ellenőrzésére vonatkozik. Az ellenőrzés azonban csak úgy lehet hathatós, ha a közönség minden egyes esetben, amikor valamely üzletben, vagy piacon a maximális árakat nem tartják be, erről jelentést tesz. Akitől bárhol többet kérnek a megállapított árnál, az

tegyen háldéktalanul jelentést a piacon a városi rendőrségénél, vagy a legközelebbi állami rendőrségénél.

A maximális árak betartásának ellenőrzésére az egész város területére Heim Ernő dr. népjóléti tanácsnok és Vuia Pavel, a városi rendőrség főnöke, a Belvárosban Baneu Svetozar, a Gyárvárosban Montia Augustin, az Erzsébetvárosban Mutiu Petru, a Józsefvárosban Trandafir Virgil és Mehalában Vuia Ion telekbirák kaptak meghatalmazást. Az árdrágítókkal és az árut visszatartókkal szemben szigorú megtorlásokat alkalmaznak.

Száz éve halott Talleyrand, a világ egyik legnagyobb diplomatája

Száz éve annak, hogy örökre lehunyta szeméit az az ember, aki ötven esztendőn keresztül irányította, alakította nemcsak Franciaországnak, hanem Európának, sőt mondhatni egész földgömbünknek a sorsát. Utolsó nagy alakja volt annak a diplomata-iskolának, amelyik miniszteri szobák mélyén, budoárok homályából a népek és a nemzetek tudta nélkül döntötte el ezeknek a népeknek és nemzeteknek az életét.

Talleyrand 1754 február 2-án született Párisban. Régi és igen előkelő francia főnemeli család sarja volt és kora ifjúságában a forradalomelőtti francia főnemeli ifjúság könnyelmű életét élte. Ebben még az sem gátolta meg, hogy talajdonképpen pap volt, a papi pályát azonban nem saját akaratából választotta, szülei kényszerítették rá. A forradalom előtti években a francia társadalmi élet a különböző szalónokban zajlott le és ezeknek a szalónoknak egyik legnépszerűbb tagja a fiatal Talleyrand volt. Bár életmódja egyenesen botrányosnak minősíthető, mégis az akkori idők romlottságára jellemző, hogy 1788-ban, egy évvel a forradalom kitörése előtt Autun püspökévé nevezték ki. Talleyrandnak ezekről a forradalmat megelőző éveiről érdekes adatokat kapunk Duff-Coopernek, a szeptemberi világtörténelmi események kapcsán lemondott angol haditengerészeti miniszternek róla írt művéből. Ezek az adatok érdekesen világítják meg az ismeretlen ifjú Talleyrand lelkivilágát, mert 1789-től kezdve már a nyilvánosság keresztülvétele zajlik le Périgord abbé pályafutása.

TALLEYRAND PÜSPÖK AZ EGYHAZI JAVAK ELKÖZVÁSÁT INDITVÁNYOZZA

Ótöle tudjuk, hogy Talleyrand forradalom alatti pályafutását annak köszönheti, hogy jól válogatta meg a barátait. Összebarátkozott Colonne pénzügyminiszterrel és Mirabeau-val, a későbbi forradalom egyik nagy alakjával. Már ekkor diplomáciai munkát végzett, amennyiben Colonne Mirabeaut Berlinbe küldte azzal a megbízással, hogy puhatolja ki, milyen lesz a haldokló Nagy Frigyes utáni rezsim politikája. Mirabeau a jelentésről Talleyrandon keresztül küldte Colonnenak. Mirabeau gyanakodni kezdett, hogy Talleyrand becsapja őt és akkor írta róla:

— Périgord abbé még a lelkét is eladná pénzért és ezt helyesen tenné, mert szeméit adna aranyért. De a múlt incidens után a két férfiú melegen összebarátkozott és barátságuk Mirabeau korai haláláig tartott.

Harmincöt éves volt Talleyrand, amikor az 1789-es események következtében egyszerre megnyílt az érvényesülés útja. ?

AZ ELSŐ DIPLOMÁCIAI MEGBIZATÁS.

1790 július 14 — Talleyrand forradalom alatti pályafutásának csúcspontja. Ez a nap a Bastille lerombolásának évfordulója, azóta is nemzeti ünnep Franciaországban. Ekkor ünnepelték meg legelőször a Mars-mezőn háromszázezer ember jelenlétében ezt a napot. Talleyrand, aki már február óta a nemzetgyűlés elnöke volt, mint autumi püspök celebrálta a misét kétszáz fehérruhás pap jelenlétében. A nacionalizált papok derekán nemzetiszínű öv volt: a kék-fehér-piros trikolor. Ágyúk dörgése, negyvenezer katona felvonulása közepette zajlott le az ünnepség, amelynek menetét Lafayette vezette. A király, akinek jóformán már semmi hatalma sem volt, szintén résztvevő az ünnepségen és szintén felekedett az alkotmányra. Rövidesen ezután Talleyrand lemondott püspöki méltóságáról.

Közben az események mindjobban eltolódtak a forradalom irányába. A királyt, aki sókni akart családijával együtt, visszahozták Párisba és ekkor tette II. Katalin orosz cárnő azt a szellemes kijelentését, amely a helyzetet mindennél jobban jellemezte:

— Franciaországnak most ezerkétszáz törvényhozója van, de ezeknek csak egy ember engedelmességek: a király.

A francia nemzetgyűlést 1791 októberében a törvényhozó nemzetgyűlés követte, amelynek az addigi képviselők és így Talleyrand sem lehettek tagjai.

A volt püspök ekkor bizonyos téltelenségre kényszerült, de csakhamar új eszelekvési tér kínálkozott képességei számára. Angliában küldték előbb felhívatalos, majd hivatalos minőségben és ezt a megbízatást annál is szívesebben vállalta, mert egész életének, változó politikai magatartásának egyetlen alapvető váza, gerince volt és az a rendületlen hit az angol-francia együttműködés szükségességében.

Bár angol politikai körökben nem nagyon rokonszenveztek a forradalmi Franciaországgal, mégis sikerült elérnie, hogy a francia-osztrák háborúban Anglia semlegeségi nyilatkozatot tett. 1792

augusztusában a királyi családot a Temple-ba zárták, Talleyrand még megvédte egy röpiratában ezt az eseményt, de érezte, hogy a forradalom olyan térére lépett, amelyet ő már nem tud és nem akar követni. 1792 szeptemberében, a vérengzések megkezdése előtt elhagyta Franciaországot, ahova több, mint három éven át nem tért vissza. Előbb Angliában, majd Amerikában talált menedéket. Csak 1795 után, a direktórium idején tért vissza ismét hazájába, a terror és rémuralom lezajlása után.

ELŐSZÖR KÜLÜGYMINISZTER.

Rehabilitálásban Stael asszony játszott nagy szerepet. Közbenjárásának köszönhető, hogy a Barras vezetése alatt álló direktórium idején külügyminiszter lett. Váratlan és türeményes karrier volt ez az egykori emigráns számára, aki igazán nem remélhette, hogy egyszerre Franciaország külügyének élére kerül.

Az eljövendő évtizedek változó kormányformái során, — amely változásokban neki nagy része volt — még több ízben viselte ezt a fát. Az utókor nevében ezért a köpenyforgató ember hírében áll, aki pénzért mindenre kapható. Pedig igazságtalan ez a vád. Talleyrand soha más külpolitikát nem csinált, mint ami ifjúkorától fogva meggyőződése volt és ez: a francia—angol barátság.

Megvesztegethető volt, ez is igaz. De ez a megvesztegetés csak a mai kor szemüvegén át nézve látszik annak. Az akkori korszak mentalitásától nem volt idegen. Talleyrand szerette a pénzt. De még itt is valami különös zsírványtíkat tartott szem előtt. A történelem ma már igazolta szabályozható megvesztegetési hajlamát, amely szerint soha öt pénzzel oly cselekedet érdekében megvesztegetni nem lehetett, amely Franciaországnak árthatott volna.

1797 júliusában lett külügyminiszter és már az első napokban észrevette, hogy Bonaparte Napoleon tábornokban van „fantázia”. Csakhamar szoros összeköttetés lépte ki és Talleyrand keze benne volt Napoleon 1797-es, majd 1799-es puccsában, amely végérvényesen birtokába juttatta a teli-hatalmat.

A CSASZARI SAS FÉKJE

Közel egy évtizeden át volt Napoleon külügyminisztere. Végigkísérte az ország nagyot sorsát az első konzul tisztségétől a császári méltóságig. Elfogadott tőle mindent, ajándékot, kitüntetést, rangot. — Napoleon Benevente hercegévé tette — de meggyőződését sohanem adta fel. És ennek a meggyőződésnek két dogmája volt. Az egyik az angol

Franciaország „nagy öreg embere” királyokat csap el

Bukása után még tagja maradt a minisztertanácsnak és véglegesen akkor lett kegyvesztett, amikor mint minden hódítás örök ellenzője, az akkori spanyolországi intervenciót helytelenítette. Már-már győzött az álláspontja, amikor a király fanyar humorálva elővette az orjáit és megkérdezte:

— Mit gondol, kedves herceg, Párisból mennyi idő alatt lehet eljutni Valenceybe?

Talleyrand elérte a célzást. Valencey a családi birtoka volt. De ő, aki Napoleon sértéseit lefudta nyelni, most nem állhatta meg, hogy vissza ne vágjon a magasinálta királynak:

— Nem tudom pontosan felség, de körülbelül kétszer annyi idő alatt, mint Párisból Genfbe.

A visszavágás gyilkos volt, mert XVIII. Lajos lázas menekülésére vonatkozott Napoleon viszatérése alkalmával. Nem is maradt hatás nélkül: Talleyrandnak mennie kellett. Viszont azután az agg diplomata vidéki birtoka lett az elégedetlenség fő találkozó helye és innen készítették elő X. Károly bukását és Orleans Fülöp herceg trónrajutását, az ugynevezett 1830-as júliusi forradalmat.

Ez volt az utolsó puccs, amelyet az aggyastyán előkészített.

Kévs ember érheti meg, hogy ifjúkora minden álmát megvalósíthatja. Az agg Talleyrandnak ezt megadta a sors. 1830 és 1834 között hazáját képviselte magyokveti minőségben Angliában és ekkor rakta le az angol-francia barátság alapjait. Akkor szakadt el Belgium Hollandiától és Talleyrand bölcs önmérsékletének köszönhető, hogy Franciaország nem esotatla magához Belgiumot, mert tudta, hogy ez a háborút jelentené és Anglia soha nem nyugodna bele ebbe.

KIBEKÜLÉS AZ ISTENNEL

Tul a nyolcvanon vonult vissza a közelétfől Talleyrand és még mindig teljes szellemi frissességben élte le utolsó négy évét 1838-ban bekövetkezett haláláig.

Zsidó ünnepekre
kiváló minőségű
Barches-kuglofol
rendelésre házhoz szállít
Österreicher
Telefon: 32—04.

barátság, a másik Ausztria megerősítése. Mindegyikében benne van az oknküli hódítások el-
lése.

Voltaképpen mindvégig Napoleon fékje marit és amit az meghódított, ő szerette volna megtartani. Külügyminiszterének egyik legkellemesebb élménye volt számára az a rövid idő, amíg sikerült Angliával a békét fenntartani, Végül Napoleona számára kellemetlen embert — felfelé buktatta. — nácsait azonban ekkor is kikérte. Amikor Erfurtban Sándor cár és Napoleon találkoztak, Talleyrand a tárgyalások során titokban a cárt támogatta, mert úgy gondolta, hogy elég volt a hódításokból.

— Ez volt az utolsó szögálat, amelyet Etópának tehettem — írja erről emlékirataiban, — amíg Napoleon uralkodott. S ezt a szolgálót ézetem szerint Napoleonnak is tettem, nemcsak Európának.

Az 1808-at követő hanyatlást előre látta az orosz hadjárat kudarca után teljesen feladta a poleont. Talán árulásnak tűnik fel, hogy a Bourbonok felé orientálódott. Napoleonnal szemben árus volt, de Franciaországgal szemben nem. Mert ha nem Talleyrand kezében van az irányítás, Franciaország csunyan megjárhatja volna.

Igy azonban Talleyrand zsenialitásának köszönhető, hogy a Napoleon bukását követő bécsi kongresszuson olyan ügyesen dolgozott, felhasználva nagyhatalmak egymással való vetélkedését, hogy végül is a legyőzött Franciaország lett az irányító fél. Nemesak az 1789-es határokat szerezte vissza hazájának, hanem még a hódításokból is valamit. Csak a számpozs visszatérési kísérlet csorbította meg kissé ezeket a területi engedményeket.

A Bourbonok közmondásos hálátlansága azonban Talleyrandt is utólrta. Hogy a Bourbonok egyáltalán visszatérhettek trónjukra, azt egyenként neki köszönhetik. Ki is nevezték miniszterelnöknek és külügyminiszternek, de XVIII. Lajos már 1814-ben elbocsátotta, mert hívei forradalmának t-fották. Másfél évtizedbe tel, amíg Talleyrand visszaadhatta a kölcsonét, de akkor alaposan, úgyhogy a Bourbonok elvesztették a trónjukat.

Talleyrand életéről mindent el lehet mondani, csak azt nem, hogy erkölcsös volt. Se szeri, se sorsa nem volt barátainak, akik a legelőkelőbb társadalmi osztályokból származtak. Hívei azonban legrosszabb néven — házasságát vették tőle.

Nem szabad elfelejtenünk, hogy Talleyrand Autun felszentelt püspöke volt. Csak Napoleon kényszerítésére vette el barátját, Grant asszonyt, a VII. Pius pápa feloldozta őt, törvényesítve házasságát. Ennek ellenére fellelegzett, amikor hírü ták neki felesége halálát, akitől egyébként már hú évvel különváltan élt.

Most már nem volt többé „házas püspök” nem állt semmi sem az útjába az egyházzal való kibékülésnek. Közvetlenül halála előtt két oltárnál irt alá. Az egyikben sajátának adott kifejezést, hogy bajt és fájdalmat okozott az egyháznak, melynek soha nem szünt meg fia lenni. A másikon, amelyet a pápához intézett, azt hozta fel még-ségül, hogy a szülei iránt érzett kötelességteljes tartózkodás visszra annak megemlékezéséről, hogy egész ifjúságát olyan pályán töltötte, amelyre nem született.

Az ágyban nem fektött, hanem ült. Az előszobában rokonok és barátok sirták végig utolsó szakáját. Reggel még egy nagy tisztesség érte. Megjelent halálós ágyánál Lajos Fülöp király, hogy búcsúzzék a tizennyolcadik század nagy gyermekét, aki az ancien regime-től a forradalom, a császárságon és a restauráción át a júliusi monarchiáig változó politikai rendszerek egész áradatát látta maga előtt elfolyani.

Miután meggyönt és az abbé feloldozta, hirt vittek neki, hogy a párisi éresek szívesen oadaak érte az életét.

— Mondják meg neki, hogy ő azt jobban tudja használni.

Ezek voltak korai legszemlésebb emberének utolsó szavai.

Fekete és türkiskék az idej divatszine

Budapestről jelentik: A divat muzája nem tördök háborúval, feszültséggel és semmivel se szikszavabb, mint máskor.

A Nőiszabók Országos Egyesülete idén szokatlanul nagy munkába kezdett. Tekintettel különböző politikai változásokra — több európai ország köztársaságjaira, melyek nem tudnak a párisi vezető divatcégekkel modelleket beszerezni, Budapestre fordultak rajzokért, modellekért.

— Ezt az irányzatot — mint a NOSZ elnöke, Vadász József mondja — mi fel akarjuk használni, hogy Budapest „divatváros” jellegét és közép-európai divathegemóniáját biztosítsuk. Ezt hölgyeink szépsége és jóízűsége már előkészítette. Minden őszszoktunk ugynevezett szakmai bemutatót tartani. Ezen a bemutatóon tulajdonképpen azok a nagy pesti szabók, akik rendszeresen járnak Párisba, az onnan hozott modelleket mutatják be a kisebb cégeknek, a vidéki városok szabónőinek már kissé a pesti ízléshez átdolgozva, leszűrve, leegyszerűsítve.

— Ez a szakmai bemutató adja meg jórészt a polgári nő öltözködésének irányvonalát, lehetőleg túlzásoktól mentesen.

— Most azonban nemcsak magyar szabónők lesznek jelen, hanem román, jugoszláv, svéd, finn és norvég szabónők is. Kollekciónkat albumban szabásmintákkal is kiadjuk, sőt turnéra is visszük ezekben az országokba. Tekintve, hogy az északi országokba az idén megyünk először, most fogjuk megtudni, van-e eltérés a stockholmi és a pesti dáma ízlése között.

Beszélgésünk az ipartestület helyiségében folyik le.

A szomszédteremben fehérköpenyes fiatal leány rajzoló szorgalmasan a Párisban hevenyészve felkicselelt modelleket és szemüveges ur próbál, titokzatos mértani vonalakkal felt sárga vásznon ruhát egy szőke manequinre.

— Ez a szezon egyik legjellegzetesebb darabja — magyarázza az elnök ur.

KÖTÉNY VAGY KEPP? SESZLI VAGY GALLÉR?

Szűrkedereku, oldalt gombolt kis ruha. De az egyszerű szűk szoknyára harangulaku kötény kötfődik, amit kétoldalt ezüstroka szegélyez. Ugyan ezt a kötényt keppnek is viselheti a hölgy a változatosabb kedvéért.

Hasonló megoldás látható egy másik rajzon is. Itt egy ugyancsak egyszerű vonalú ruhára széles övön kis „seszli” szerelhető rókaprém szegélyvel. Ha az ember a nyakára köti az övet — százzadeleji romantikus vállgallér lesz belőle, amilyenben régi német lányregények hősnői a jégpályára siettek havas szűrköltetben.

— Rémhíreket hallani a szélesített csipővonalokról — mondom aggódva az elnök urnak. Vannak, akik egész tragikus dolgokat: lószórpárnákat emlegetnek.

— No igen, vannak bizonyos szélsőségek, mint mindenütt, — hangzik a finom válasz. — A csipőben bővülő ráncolódnak szoknya valóban sok párisi bemutatón feltűnt. De mi inkább csak jelezni fogjuk ezeket a vonalakat diszkrétén...

— A mi hölgyeink legnagyobb része nem olyan anyagián karcsu, hogy a raffolások ellenére is karcsunak hasson. És minden ellenkező híreszteléssel szemben: a svéd meg a norvég női átlag sem az, a keleteurópaiól nem is beszélve.

DIVATSZIN A FEKETE.

Megtudtuk még, hogy divatszín elsősorban a fekete, ezután másod- és harmadsorban szintén a fekete. Csak utána következnek az új faviort: a türkiskék s egy minden őszszel visszatérő árnyalat: az üvegöld.

Az ipartestület irodájában beszélgetésünk e pontjánál lépett be az egyik belvárosi nagyszalon hallatlanul elegáns megjelenésű direktorisa. Ősz haját visel egész fiatal archoz, acéllék szemekhez.

— A divatszíneket az igazán elegáns nőnek tulajdonképpen kerülnie kell kissé — mondja a témába kapcsolódva. — Ugyanugy, mint azokat a színeket, amik neki olyan kézenfekvő módon „jól állnak”, mint például a vöröshaju nőnek az almazöld, a krémespiteszke tinusnak a halványkék, a babaaru barnának a koráll... az ilyesmi mindig olesó hatás — édeskés, unalmas...

— Kis, frangáns és finom diszsonanciákra kell törekednie az öltözködés művésznőinek, — mondja elmélyülten — csak az idény színskálájához igazodva. Látja az én ezüstszürke hajamhoz, a levendulaké a biztos „ziccer”. Én viszont lehetőleg barnában, csokoládés színben rézbarnában járok és ugye nem nézek ki rosszul?

— Vöröshaju vevőimnek szűrkétek fogok ajánlani — a türkiskéket a nagyon vékony és érdekes kreoloknak tartanám fenn... A hamvaszőke nők terrakottában gyönyörűek.

— És milyen alecsszóárokat mindehhez? — Rengeteget, — mondják egyszerre mindketten.

— Naev ötvöngyvakéket és főleg sok klipszet látni Párisban.

A legújabb a foszforeszkáló anyaggal bevont klipsz.

Szentjánosbogárhákra hasonlít majd a nőti-kus alkonyórán a reklamé sarkába húzózó báty... F. Á.

Rádió

VASÁRNAP, SZEPTEMBER 10.

Bucuresti. 8.30: Hanglemek. 9.45: Istentisztelet közvetítése. 11: Közvetítés Kolozsvárról. 12.00: Időjelzés. 12.03: Hanglemek. 13: Időjelzés, sport hírek. 13.05: Hangverseny. 13.45: Francia zene. 14: Művészeti hírek. 14.10: Rádió újság. 15: Mezőgazdasági hírek. 15.15: A Társadalmi Szolgálat órája. 16.15: Katonai előképzősök órája. 17.15: A Munka és jókedv mozgalom órája. 18.15: Időjelzés, időjárásjelentés. 18.17: Katonazene. 19: Orvosi krónika. 19.15: Táncczene. 19.58: Sporteredmények. 20: A Hét. 20.40: Hangverseny. 22: Sporteredmények. 22.25: Táncczene. 23: Rádió újság. 23.15: Szórakoztató lemezek.

Budapest I. 9: Hanglemek. 9.45: Hírek. 10: Unitárius istentisztelet. 11: Egyházi ének és szentbeszéd. 12.15: Evangélium istentisztelet. 13.30: Operaház Zenekara. 15.00: Hanglemek. 16.00: Előadás. 16.45: Cigányzene. 17.30: Előadás. 18: Hírek szlovák és magyar-orosz nyelven. 18.10: Hangverseny. 18.40: Előadás. 19.05: Szalónzene. 19.45: Elbeszélés. 20.15: Hírek. 20.25: Táncczene. 20.50: Sporteredmények. 21: Régi nótá, régi tánc. 22.40: Hírek, sporteredmények. 23: Hangverseny. 23.40: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24: Cigányzene.

Budapest II. 12.15: Szalónzene. 16.05: Hanglemek. 17: Hangverseny. 20: Szalónzene. 20.25: Elbeszélés. 21: Hírek. 21.20: Hanglemek. 22.40: Cigányzene.

HÉTFŐ, SZEPTEMBER 11.

Bucuresti. 7: Hanglemek, torna, háztartási és egészségügyi tanácsadó. 12: Időjelzés. 12.08: Hanglemek. 13: Időjelzés. 13.05: Hangverseny. 14: Művészeti hírek. 14.10: Rádió újság. 15.10: Aktuálisok. 19: Időjelzés. 19.02: Irodalmi krónika. 19.17: Hangverseny. 20: Előadás. 20.40: Hangverseny. 21: Hanglemek. 21.30: Hangverseny. 22: Rádióújság. 22.25: Táncczene. 22.45: Citera hangverseny. 23: Rádió újság. 23.15: Hangverseny. 23.45: Francia, német és olasz nyelvű hírszolgálat.

Budapest I. 11.20: Felolvasás. 11.45: Előadás. 13.10: Hangverseny. 14.30: Cigányzene. 17.15: Diákféra. 18.10: Uray Margit magyar nótákat zongorázik. 18.30: Előadás. 19: Szalónötös. 19.50: Előadás. 20.25: Hangverseny. 20.35: A házaló története. 20.55: Gróf Zichy emlékest. 23: Cigányzene. 24: Hanglemek.

Budapest II. 20.45: Előadás. 21: Hírek. 21.20: Táncczene. 22.10: Előadás. 22.40: Időjárásjelentés. 22.45: Hanglemek.

KEDD, SZEPTEMBER 12.

Bucuresti. 7: Hanglemek, torna, háztartási és egészségügyi tanácsadó. 12: Időjelzés. 12.03: Hangverseny. 13: Időjelzés. 13.35: Népdalok. 14: Művészeti hírek. 14.10: Rádió újság. 14.30: Hanglemek. 15.10: Aktuálisok. 19: Időjelzés. 19.02: Tudományos krónika. 19.17: Énekkari hangverseny. 20: Előadás. 20.15: Hanglemek. 21: Szalónzene. 22: Rádió újság. 22.25: Táncczene. 22.40: Olasz és spanyol dalok. 23.00: Rádió újság. 23.15: Hangverseny. 23.45: Francia, és angol nyelvű hírszolgálat.

Budapest I. 11.20: Felolvasás. 11.45: Felolvasás. 13.10: Hanglemek. 17.10: Asszonyok tanácsadója. 18.10: Cigányzene. 19.05: Előadás. 19.20: Hangverseny. 19.45: Előadás. 20.25: Hangverseny. 20.50: A csoda tükör. Mesejáték 3 felvonásban. 23: Táncczene. 24: Hangverseny.

Budapest II. 20.25: Mezőgazdasági félóra. 21: Hírek. 21.20: Balajka zene. 21.50: Előadás. 22.20: Hangverseny.

E L E K-pensio

BUDAPEST VIII., Rákóczi út 9. Tel. 14-21-02. pendantja VIII., Rákóczi út 30. Tel. 33-20-12. Központi felkérésű, kényelmes uccai szobák, kitűnő ellátás, diétás is. Pensió 5 p-től.

A kutyahüség megható esete a magyarországi Kunmadarason

Kunmadarasról írják: A Nagykunság rendíthetetlen nyugalma népet napok óta nem a világpolitika alakulása tarja izgalomban. A kutyahüség legerősebbé vált itt valóra annyira, hogy valósággal ocsodájára járnak messze falvakból is. Az történt ugyanis, hogy Meggyaszay Vince, nagytelemtelű, régi kun uri familia tagja, elhunyt. Hüség kutyája éktelen vonításba tört ki már akkor, amikor szeretett gazdája haldoklani kezdett. Amikor meg meghalt és díszes gyászkoosban kikisérte az egész falu utolsó utjára — odaszegődött a „Tisza” és nagy buszalodva kísérte a halott gyülekezetet.

Hiába akarták otthon tartani és a gyerekek is hiába próbálták uközben visszacsalni — a „Tisza” csak ment, ment, lekonyult fülekkel és behuzott farkokkal, mintha a halotti bucsuzatók énekeinek szomorú sirálmalt és megértette volna. Miután behantolták a sirt és az élők visszamentek az élők viágába — ő konokul otmaradt és nem mozdult sehova a gazdája hantjától.

A széles uccájú kun nagyközségben a harangozó vezet végig bennünket.

— A kutya itt valóban hozzátartozik a paraszti „komfortoz”.

— Nem érzi komoly tüzhelynek, igazi otthonnak a maga családját itt kutya nélkül senki — uram, kezd beszélgetésbe a hosszu uton a harangozó. A házörz még akkor is kell, ha nincs mit őrizni. A legszegényebb ninesetel családjában is a kisebb gyerek a legjobb falatokat is kilopja a konyháról kedvence ebjének. A kutya csak a családdal tud élni. A macska bizony nem megy el költözésekor a portáról, — nem úgy a kutya, az követi a világ végére is a gazdáját, sőt a világom tulra, a temetőbe is!

Közben meg is érkezik a hamisítatlan falusi temetőhöz. Sorban régi-régi hantok, horpadó földhányások és félig eldőlő fejfák. Alig tud eligazodni köztük az ember. No, de az öreg kiismeri magát és biztosan vezet a lehajló szomorufüzek alatt.

— Na, ehun van szegény, alig van már benne élet! — mutat egy frissen hantolt sirt mellett karikában kuporgó csapzott ebre.

Szegény, csakugyan siralmasan néz ki. Hét napja fekszik a sirt mellett. Bordái kiültszanak, szőre foszloban, nem él, azt hinné az ember, ha két fényes, lázas szeme nem izzana ki mélyen becselt szemgödreiből. Az öreg harangozórt régen ismerheti, mert nem morog, mikor a közelébe lép, csak panaszosan felnyiszit, anélkül, hogy megmozdulna. Ahogy ránkemeli mártéttelűn bánatos tekintetét, akkora szomorúság árad belőle, a társtalanság és gazdtalanság olyan magányosságra, amely előtt az ember már csak különös módon szegyenkezni tud. Érti, hogy ilyen hüségre csak az állat képes.

— Adjon Isten! — köszönt ránk hátulról valaki.

A temetőrt jött meg, észrevette, hogy idegenek érdeklődnek a különös eset iránt. Már sokan jártak itt; kézséggel kezd rá mondókájára.

— Nem eszik ez, szegény feje, ha manával lenlődnám. Mig itt van valaki, addig hozzá se nyul az éléhez, itt szoktam hagyni neki, esténként, mikor már beszürkül. Ha osztán magára marad, reggelig tán belekötök, mert nem talállok csak morzákat. De az is meglehet, hogy idegen kóbor kutyák járnak rá az eleségre és eszik tőle.

Aztán nagy szeretettel megismogatja az állatot az agy temetőrt, a kutya türi és apró farkával kis mozdulatokat tesz — háás a szeretetért.

Az öreg kun birtokos ezalatt a különös beszélgetés alatt nyugszik lent a föld alatt és nem is sejtí, hogy kutyája még haláláig is követni akarja. A csonkafarku, kajszalábú, rövidfejű, kajlafüli „Tisza” ezalatt mozdulatlanul zsugorodik karikába, mint valami rétes.

S mi bárman, a kunmadarasi harangozó, a csőz és az újsórtó meghatóttan gondolok a kutyahüségre, amelyből bizony sok ember tanulhatna. (e. f.)

= KÖZGAZDASÁG =

ÁRU ÉS ÁR

A kereskedő a vevőtől nap hosszant elkerült boltjában reáer elméleti közgazdasági problémákról gondolkodni.

A fogyasztó, akinek sokkal kedvesebb neve a vevő, — szintén csak elméledést folytat a vásárlásról. Nézi a kirakatokat és aztán szomorúan elballag.

Ami ez alatt folyik, azt tudományosan úgy mondják: általános gazdasági pangás, vészes gazdasági vérszegénység.

A kereskedőnek nagyszerű raktára van. Ez háborúk jegyében csupa aranyérték. Semleges országokban nem kevésbé, mint a hadviselőknél. Hiszen a késztermékek fogynak, a nyersanyagok kevesbednek, tehát következésképen drágulnak, a szükséges import akadódik és sajnos, az árukvitel, a gazdagodás világkereskedelmi aranybánya nem kevésbé. Alig múlt el pár háborús nap és a semleges országok pénzügyi jelentésében olvassuk, hogy devizákban semmi forgalom, miután az export szünetel. Készáruban nincs tehát immár „bővíti”, nincs divatjámulás. Minden jó, minden értékelő, akár az arany.

És a vevő nélkül pangó üzletében elméledéssel szórakozó kereskedő mégis, nem, hogy örülne, hanem sir, hogy belátja a kétségbeesés kivül növekedésre ítélt árja megmarad neki. A kereskedő nem akarja tőket őrizni, ő mindig és mindig csak eladni akar. Ez a foglalkozása, ez a hivatása, ez a szerepe.

Mostani magántudósi ráérése óráiban a kereskedő mindenek előtt avval van tisztában, hogy az áru pénzben kifejezve egyre értékesebb lesz ugyan, de csak ha ő veszi a raktára részére, ellenben befagyott érték, ha ő az eladó. Normális időkben sem szabad a kereskedőnek tudomásul vennie, ha a gyári és az import árak emelkednek, hogy tulajdonképpen az ő raktári árja is a valóságban nagyobb tökéretekelt kellene képviseljen most, ha eladás után ugyanannyi árut akar visszaszerezni. A bekésséges gazdasági háború éveit alatti is a beszerzési számla-értékekhez csoportot maximálisan használtakkal adhatta el csak a forgalmi értékek már több pénzt érő árut, s így áruban lévő tőkéje minden használatát ellenére és minden munkája dacára kevesbedésre volt ítélve. Hadigazdálkodás idején, — semleges és nem semleges országokban egyformán — természetesen még fokozottabb az árrögítési kénytelenség és az árellenőrzés.

A kereskedő egyetlen menekülése ebből a fóból csak a gyors árucserre lehetne, — eladás és újra beszerzés minél kisebb áruváltási időközök alatt, minél kevésbé érvényesülő anyagszökkenési időközökben.

Ezen közben a nyustalanságok és gondok közt előző fogyasztó is elméledik, úgyis mint vevő, a boltok kirakatai előtt eláldogálva: — Egy kicsit le vagyok kopva; pátolni kellene egyetmat ruhában, felszerelésben; sőt okos volna még tartalékolni is valamit, amíg ma olesóbban adhat a kereskedő jobbat, mint holnap gyengébb minőségűt. Csak-hogy mit tudom én, mi lesz én velem, hogy lesz és mint lesz? Keresek-e majd, vagy sem? Lesz-e a legszükségesebbre is majd? Messzi innen, de háboru van. Bizonyára van valami igazsága annak az ismert német diplomáciai újságrónak, hogy igen nagy különbség van az elmúlt világháborúhoz képest, hogy most alig négy hatalom harcol és az államok nagy többsége az egész világon „szigorúan” semleges. De hát a semleges államok sem olyan boldogok ma, mint egykoron talán, hogy jobbra bombasó, balra bombasó, de ott, ahol ő van, ott nap-sütés, gyümölcsérés, aranvalma és tejjel-mézszel folyó Kánán. A semleges államok is mozgósítva vannak semlegességük védelmére, azok is fegyverkezési iparra kénytelenek fordítani munkájuk javát, munkeszeik és tökérejük nagy része is ki van kapcsolva abból a termelésből, amely olesó önellátásukon felül hivatva volna biztosítani a világ gazdasági ellátottságának a megbomlott rendjét. A semleges államok kivitele megvan neheztve, úgyis mint üzlet, úgyis mint világgazdasági kiegészítő, a határzárakkal, vasuti és hajózási korlátozásokkal, tengeri kikötők nemzetközi lezárásával, deviza-azgalmakkal, hogy a legnehezebbből, a nyersanyag utánpótlásának náluk is meglevő nehézségeiről ne is gondolkozzék az ember.

A szegény fogyasztó a kirakat előtt lassan-lassan megállapítja, akár csak bent a boltban a kereskedő az ő nagy magánvosságában, hogy minden okosság és minden gazdasági józan logika ellenére is: a kereskedő nem akarja megörni, nem óhajtja kivárni, hogy az árja, az ő tőkéje, a vagyona, az életalapja többet érjen: el akarja adni minél hamarabb, olyan olesóan, ahogy csak lehet. — s a vevő, kopogó szemmel, magáért, a feleségéért, a gyermekeiért fűző szívvel, akik kopottan és lassan sok mindent nélkülözve is maradnak, elballag az üzlet elől, tudván, hogy majd később azért kénytelen lesz mégis vásárolni, csak éppen kevesebbet, rosszabbat, drágábbat, kereseti viszonyaival még aránytalanabb árkon. De csak akkor, ha már elkerülhetetlenül muszáj lesz majd szerezniük.

És így pang az üzlet, pang az élet. Hiába minden jószándék, hiába minden béke-akárás nálunk és lehet, hogy mindenütt. A világ olyan összefüggő egységgé fejlődött, annyira függ

egymástól minden részében, akár barát, akár ellenség az a másik, hogy semlegesnek lenni körülbelül olyan elkülönözöttség és olyan mentesség a háboru kinjaitól, mintha a láb hitelné el magával, hogy neki nem fáj, hiszen csak a kart operálják le.

SZÖLLÖSI ZSIGMOND dr.

Uj törvény a Nemzeti Bank aranyfedezetének felemeléséről

A jegybank a belső piac minden szükségletét felemelni kívánja

A Nemzeti Bank az eddigi törvényes rendelkezések szerint legalább 25 százaléka erejéig kellett, hogy aranyfedezettel rendelkezék, azonban fel volt jogosítva arra, hogy ennek a fedezetnek egy részét külföldi devizákban tartsa.

A pénzügyminiszter előterjesztésére és a Nemzeti Bank előzetes hozzájárulásával most közzétették az új törvényt, amely

a bankot arra kötelezi, hogy a minimális 25 százalékat teljesen aranyban őrizze és szeptember 7-től kezdve olyan devizákat is, amelyeknek aranyra átváltására törvényes kötelezettség áll fenn a kibocsátó országokban, csak a bank főtanácsának előzetes felhatalmazása alapján, a mindenkor adott helyzetnek beható megvizsgálása után és csak a 25 százalékos aranyfedezeten túl, látra szóló összes kötelezettségeinek 35 százaléka erejéig leendő további, fakultatív kiegészítést vétegt vehet a fedezethez.

A bank erre vonatkozólag vállalt kötelezettségét ratifikálása vétegt a részvényesek közgyűlése elé kell terjeszteni.

A pénzügyminiszter indokolása megállapítja, hogy azok a kivételes körülmények, amelyek az or-

— Megalakult a nyulbörkartell. Bucurestii központtal nyulbörértékesítési központot jegyeztek be. A részvénytőke 30 millió lei, amelyet az ország börzgyárai és magánosok jegyeztek le.

— ESIK A FONT ÉS A FRANK A BUCURESTII TÖZSDÉN. A tőzsde forgalma élénkebb volt. A fokozott vásárlások következtében egyes árfolyamok emelkedtek. A nemzetközi devizapiacra az angol font és a francia frank kisebb árfolyamcsést szenvedett.

szághatárainkon kívül kialakult háboru következményeként jelentkeztek, intézkedéseket tesznek szükségessé a jegykibocsátó intézetünkkel annak biztosítása vétegt, hogy

a legmesszebbmenően tudja teljesíteni úgy a belső piac minden szükségletét, mint ahogy biztosítani tudja a külföldi főbb pénzek értékhullámsaival szemben a jegykibocsátás ércfedeztetek állandóságát.

Tekintettel az aranyalapon álló külföldi devizák máris fennálló értékhullámsa, amelyek a háborus állapotok folytán még erősebben érvényesülhetnek, a kormány kívánatosnak találta, hogy a Nemzeti Bank a kötelező fedezetét aranyban tartsa és aranydevizákkal csakis a látra szóló kötelezettségeinek 35 százalékaig menő részt fedezhesse, de ezt is csak a főtanács előzetes jóváhagyása esetén.

Meg ugyanak győződve, — mondja az indoklás —, hogy a bank alapszabályai 28. szakaszának illetően megváltoztatása által a jegykibocsátó intézet a legteljesebb mértékben abban a helyzetben lesz, hogy teljesítse hivatását a piac mindenfajta szükségletei tekintetében, amelyek megnövekedtek azok folytán a rendkívüli viszonyok folytán, amelyek között élünk.

Elveszti behozatali engedélyét az importőr, aki a deviza esésére spekulál

Hétftől kezdve beadhatók a negyedik évnegyed behozatali kérvényei

A most folyó harmadik évnegyedre az importengedélyeket kiadták a devizakészlethez viszonyítva. A nyersanyagimportőrök csaknem hiánytalanul megkapták kvótájukat, míg a készáruimportnál 50 százalékos engedélyezett kvótából. Általában kevesebb igénylés érkezett be, mint az előző évnegyedben, de érkeztek a kontingentálási hivatalhoz a kvóta felemelése, illetve új kvóta iránti kérelmek, amelyek a jelenlegi viszonyok között kedvezően nem voltak megoldhatók.

Szeptember 10-től kezdődik a negyedik évnegyedre vonatkozó kérelmek iktatása. Szeptember 30.

napján tul nem fogadnak el kérelmeket. Október 1 után veszi át az importigazgatóság a gépekre, gépalkatrészekre és berendezési tárgyakra vonatkozó kérvényeket. Az importőr tartozik megjelölni, azt az országot, ahonnan árut akar behozni. Minden országra nézve külön ívet kell kitölteni. Az importigazgatóság el akarja kerülni, hogy az importőrök a külföldi devizák esésére spekulálva, halogassák a deviza megvásárlását és ezekkel szemben azt a szankciót alkalmazza, hogy amennyiben kellő időben a devizák leellenértékét be nem fizetik, elvesztik behozatali engedélyüket.

— A WITKOWICZI VASMŰVEK A GÖRING-MŰVEK VEZETÉSE ALÁ KERÜLT.

A volt Csehszlovákia egyik legnagyobb nehézipari konszernje, a Wittkowitz Bergbau und Eisenhütten-Gesellschaft volt. A német megszállás után a Wittkowitzi Művek üzemének legnagyobb része a cseh protektorátus területén maradt. Amint előrelátható volt, a Wittkowitzi Művek vezetésében most jelentős személyi változások történtek a konszern tulajdonjogában beálló változásoknak megfelelően. A Wittkowitzi Vasműveknél eredetileg a bécsi Rotschild-háznak és a Gebrüder Guttman-cégnak volt 50—50 százalékos érdekeltsége. A Credit Anstalt összeomlása után a bécsi bank követeléseit a londoni Rotschild-Bankház vette át. Már akkor szó volt arról, hogy a Wittkowitzi Vasművek a londoni Rotschildok érdekségiébe kerül, ezt a tervet azonban elejtették. Később azután, 1937-ben megegyezés jött létre, amelynek értelmében a Gebrüder Guttman-cég a tulajdonát képező részvények feltérésében a Rotschild-érdekeltségű Alliance Assurance Co. Ltd. angol biztosítónak, részben pedig a prágai Zivnostenka Banknak adta át és így a kukok fele a bécsi Rotschild-ház, 25 százaléka pedig a Gebrüder Guttman-cég, végül pedig 25 százaléka együttesen a londoni Alliance Assurance és a Zivnostenka Bank tulajdona lett. Csehszlovágnak és Morvaországának a német protektorátus alá törtétt helyezésére után újabb tárgyalások indultak abban az irányban, hogy a politikai helyzetnek megfelelően alakítsák át a kukok birtoklását is. Most ezek a tárgyalások befejezést értek és a legutóbb tartott vezetési ülés alkalmával báró Rotschild Jenő és Wilhelm von Guttman elnökségi tagságukról

lemondottak és helyükbe választották H. D. P. Francis londoni és E. D. van Walrée-Baarn hollandiai tőkést. A Wittkowitz Bergbau und Eisenhütten-Gesellschaft vezérigazgatójának a német birodalmi Göring-konzern érdekeltségébe tartozó bécsi Steirische Cuss-Stahlwerke volt vezetőjét, K. von Hinkel neveztek ki.

— Napi 500 tonnát nyernek a lipsei petróleumkutakból. A lipsei olajterületet feltáró Magyar-Amerikai Olajipar Rt. nagyszabású olaj-távézetek megépítését határozta el. Ez a vezetek, amely a lipsei kutak hozamát egyenes uton szállítja el a legnagyobb magyar finomított ipartelepekhez, a kutak közvetlen közeléből indul ki és részint Almásfüzitőre, részint Csepelre viszi el a nyersolajat. Maga a vezetek kb. 300 kilométer hosszú lesz és egy méterrel a föld alatt fut végig a megfelelő vonalakon. A hatalmas arányú munkálatokra 15 millió pengőt irányozott elő a Magyar-Amerikai Olajipar Rt., amely a költségeket a maga anyagi eszközeiből fedezi. A csővezeték, a szivattyuberendezés, gépek és felszerelések szállításánál csak magyar iparvállalatok kapnak megbízást, a munkálatoknál pedig csakis belföldi építkezési vállalatok és mérnökök ajánlatait veszik figyelembe. Jelenleg Lipse környékén tizenhét olajkut és egy földgázkut van működésben és az olajkutak napi hozama összesen 500 tonna nyersolaj. Három olajkut van furás alatt, amelyek két hónapon belül üzembe kerülnek. Várható termelésük mintegy napi 100 tonnával fogja növelni a lipsei olajjvédek hozamát. A most munkálat alatt levő kutak befejezése után további három kut feltárási munkálatait kezdik meg.

SPORTÉSEMÉNYEK

Temesvárott ma egy nemzeti bajnoki és több kerületi bajnoki mérkőzés lesz

Temesvárott ma, vasárnap a B) ligában nemzeti bajnoki mérkőzést játszik az Electrica csapata a Mica (Brád) együttesével. A mérkőzés délután öt órákor lesz az Electrica-pályán.

A kerületi bajnokság mérkőzései ma a következők: Első osztály: Banatul — Bohn, délután öt órákor a Banatul-pályán. Patria — Vulturii, délután öt órákor a Patria-pályán. Rapid — Kadima délután öt órákor a Rapid-pályán. A kerületi bajnokság második osztályának mai mérkőzései a következők: Dura — Circ. III. délután öt órákor a Prog-

resul-pályán. CSHN — Juventus, délután öt órákor a Fratelia-pályán. Fortuna — Ancora, délután öt órákor a RGMT-pályán. Cultura — Freidorf, délután három órákor a Patria-pályán.

Ezenkívül lesznek barátságos mérkőzések és pedig: CAMT II. — Victoria délelőtt 9 órákor az RGMT-pályán. CAMT — Victoria délelőtt 11 órákor az RGMT-pályán.

Ifjúsági bajnoki mérkőzések egészítik ki a temesvári programot.

Labdarugóiskolát létesített a román szövetség

Október 1-én megnyílik az iskola. Virgil Economu a labdarugás tanára

Gabriel Marinescu tábornok, a szövetség elnökének kezdeményezésére labdarugóiskolát létesítettek, amely október 1-én már meg is nyitja kapuit. A tervezet már el is készült és azt nagy valószínűséggel az alábbiakban ismertőjük:

Az előadások október 1-én kezdődnek és 1940. május 1-én zárulnak be. Azoknak, akik az előadásokat látogatni óhatják, a következő feltételeket kell teljesíteniük:

1. Román állampolgárok legyenek
2. Legalább négy középiskolai végzettség.

3. Eleget tettek a katonai kötelezettségüknek.

4. Legmagasabb korhatár 35 év.

5. A múltban mint tényleges játékos szerepelt és megfelelő sportműködéssel rendelkezik.

A jelöltek orvosi vizsgálatnak vetik alá és román nyelvből le kell vizsgáznok. Az A. és B. válogatott csapat tagjait mentesítik a második pontban foglalt feltételek alól. Az elméleti labdarugás előadója Virgil Economu lesz. Ugyancsak rendeznek előadásokat a játékezők részére is.

„Megrendezzük az olimpiát!”

— Ilyen címmel írnak a finn lapok arról, hogy Finnország feltétlenül megrendezi a jövő évi olimpiát. Még akkor is, ha az akkor esetleg még harcban álló felek nem vesznek részt a „béke nagy találkozásán”. Erre vonatkozólag még a következőket írják:

Külföldről több, sokszor elfontmondó hír érkezik arról, hogy megtartják-e, elhalasztják-e a jövő évi olimpiát. Ezekkel a hírekkel szemben meg kell állapítanunk, hogy az olimpiai rendezés szabályai

szerint az olimpiák nem halaszthatók el. Ha valamely megbízott város, vagy ország a kitűzött évben nem tudná megrendezni bármely okból, úgy elveszti a rendezés jogát.

Ilyenformán tehát a helsinki olimpiát vagy megtartják 1940-ben, vagy pedig az épp úgy végleg elmarad, mintahogy elmarad az 1916-ik évi berlini is a világháború miatt.

A finn olimpiai bizottság eddigi nyilatkozata ugyan végleges állásfoglalásnak még nem tekinthető, de a finn közvélemény egységesen az olimpia megrendezése mellett van.

Sporthírek mindenfelől

Elmaradnak a szeptemberi nemzetközi tenisz-mérkőzések. Szeptember 20 és 24-ike közötti időszakra tervezte a román tenisz szövetség a nemzetközi teniszmérkőzéseket, amelyek azonban a nemzetközi helyzetre való tekintettel elmaradnak. Ennek következtében Von Craun és Schröder európai híru teniszjátékosok sem jönnek Romániába.

A nemzetközi válogatott mérkőzések sorsa. A román válogatott csapatnak ez év őszén több válogatott mérkőzést kellett volna lebonyolítania. A mostani rendkívül feszült légkörben azonban ezek a válogatott mérkőzések sorra elmaradnak. Egyedül az október 22-re tervezett román-magyar válogatott mérkőzés nem mondják le, legalább is eddig semmiféle értesítés nem érkezett a román szövetséghez Budapestről. A jelen pillanatban úgy áll a helyzet, hogy a két ország első és második csapatának mérkőzéseit megtartják.

A nemzeti bajnokság legközelebbi fordulója szeptember 17-én lesz. A nemzeti bajnokság bizottsága úgy határozott, hogy a legközelebbi fordulót szeptember 17-én rendezik meg, amikor a következő mérkőzések kerülnek lebonyolításra: Aradon: AMTE — Juventus, Temesvárott: Ripensia — UDR Nagybanján: Kárpát FC — Victoria, Bucurestiben: Venus — TMAC, Sportul Studentesc—Gloria CFR, Rapid FC — Unirea Tricolor. Szeptember 24-én: Bucurestiben kerül lejátszásra az Unirea Tricolor—Kárpát FC mérkőzés, ugyanezen a napon az AMTE Temesvárott játszik a TMAC együttese ellen. Galatiában: Gloria CFR — Ripensia, Kolozsvárott: Victoria — Venus, Resicán: UDR — Rapid FC mérkőzéseket rendezik meg.

Új kapust szerzöttetett a Ripensia. A temesvári Ripensia tovább fiatalítja csapatát. Legújában Mezesan személyében kapust szerzöttetett, aki nagyszerűen helyettesítheti Pavlovičot.

DÉLI HÍRLAP
automata telefon száma: 28-10

A DZSUNGEL

15

TITKA

A „Déli Hírlap” eredeti regénye
Írta: K. D.

Az öreg lassu léptekkel, gondolataiba mélyedve mérte végig a szobát. Azután hirtelen megállt a kereskedő előtt és ügyet sem vetve annak megelégedett sunyi arcára, komolyan, határozottan beszélt.

— Megadom a tizezer maundót Sana Bitru, — mondta sötéten — ha másért nem, hogy öt bosszantsam... Hozasd hát ide, mindjárt magammal viszem...

— Ahogy parancsoltod fenséges uram, — hajolt csaknem földig a kereskedő és palástolhatatlan örömmel arcán, kezét megelégedetten dörzsölve adta ki szolgálatát a szükséges parancsokat. Pár perc múlva már fel is emelkedett a szőnyeg a belső szobába vezető ajtón és Lilyan ott állt a küszöbön.

Az öreg herceg eddig sötét és bosszus tekintete egy szempillantás alatt megváltozott. Hirtelen csupa öröm, ragyogás lett. Lassan, kisére előrehajolva indult feléje, akárcsak a pók a zsákmánya felé. Odament hozzá, pár pillanatra leplezetlen örömmel nézgette mohó tekintetével, azután megsimogatta úde, bárszonyos fiatal arcát.

Lilyan elvörösödött a dühtől és ajkait remegve egymáshoz szorítva hátrált egy lépést. Egész teste remegett a felindulástól és az erőfeszítéstől, amelylyel visszafogta haragját. Mert kis kezei már ökölbe szorultak és a legszívesebben az arcába vágott volna velük az öreg embernek. De okult már az eddigi tapasztalatokon, belátta, hogy helyzetében nincs értelme az elhamarkodott, hirtelen cselekedetnek. Nyugodt maradt, csak egy gyűlölködő, méltatlan, visszautasító tekintettel mérte őt végig.

Az öreg mosolygott. Mint akinek tetszik valami. Mosolygott és atyailag csóválta meg a fejét.

— Ugyan miért menekülsz előlem gyermekem? Hisz ezután már az enyém vagy és remélhetőleg jól megférünk egymással.

Lilyan elfehéredett, mint a fal. Önkéntelenül

még egy lépést hátrált és azután ismét arcába szókött a vér, dühös, vad, büszke erővel. De nem akarta, hogy lássák felindulását és örüljenek annak, hogy kihozták a sodrából. Nyugodt maradt hát, csak lángoló arccal, izzó szemekkel, de hidegen és méltóságteljesen jelentette ki:

— Nem vagyok sem az öné, sem másé, hanem csakis a magamé, szabad angol nő és ha váltságdíj fejében akarom szabaddá engedni, kész vagyok még ma irni konzulomnak, hogy lépjen érintkezésbe hozzátartozóimmal a szükséges összeg előteremtésére...

Az öreg komolyan hallgatta végig, amikor azonban befejezte szavait nagy hahótában, gnyos nevetésben tört ki és kezeit dörzsölve fordult a kereskedő felé:

— Hahaha! Váltságdíj... A kicsike nagyszerű kis nő... Micsoda ötlet! vannak... Én és váltságdíj... Igazán nagyszerűen fogok vele szórakozni, áldom a véletlent, hogy utamba hozta...

Ismét hozzálépett és megsimogatta kisére reszketős kezeivel, lángoló, vérpíros fiatal arcát.

Lilyan nem tudta magát tovább türtöztetni. Főlemelte kezét és teljes erejével rávágott az öreg karjára. Az meglepetten szisszent fel és meghökkenve lépett hátra. Sana Bitru ijedten lépett hozzájuk, aggódva kímélte a rádsza arcát szolgálatkészen, fontoskodva igyekezett neki elégtételt szerezni.

— Megkorbácsoltatom... Ezért végig korbácsoltatom...

De az öreg nem volt haragos. Pár pillanat múlva, amikor magához tért meglepetéséből, már ismét csendesen, gnyosan nevetgált:

— De ugyan, hagy... Ellenkezőleg megjutalmazom. Elsőrangú nő. Már rég vágytam ilyen heves, akaratos teremtre. Annál nagyobb gyönyörűséget fog nekem szerezni, amikor annyira megpuhitom, hogy térdem állva csuszik majd hozzám és ugy csókolja meg kezeimet... Igen, így lesz, már nagyon sok nőt puhítottam én így meg... Az ég veled Sana Bitru, te pedig gyönyörűséges fehér lilium, gyere velem, kövess...

Lilyan felé fordult, de az meg sem mozdult. Vad érzések dübörögtek bensejében, a méltatlankodás, a harag, az elkeseredés változó érzéshullá-

mai borzongatták meg újra, meg újra, de mindent magába fojtott, szinte megkeményedett, megvédegette az önmagával és kitörni akaró érzéseivel folytatott óriási küzdelemben. Csak állt egy helyben és megvető gyűlölködő, lekicsinyoló nézéssel mérte végig az előtte álló öreg embert.

— Nos, jöjj szépen velem, — kérte őt ismét mézédés szavakkal, de amikor látta, hogy most sem mozdul és megvetően ráirányuló arckifejezése sem változik, dühösen szót hátra szolgálatkészen:

— Fogjátok meg és hozzátok utánam!...

Lilyan még fel sem eszmélt, amikor azt érezte, hogy két erős kar durván megragadja csuklójánál, azután meglódították és vitték ki. Az öreg elégedetten követte őket és még hallotta kárörvendő dörmögését:

— Igen... ez azután nekem való... éppen nekem való...

És elindult a menet vissza.

Amikor azonban elhaladtak a palota előtt elhúzódó kis erdőségek mellett, a fák sűrűjéből két villogó szempár szegeződött rájuk. Két nyugtalan, villogó hideg és erős szem. Egy férfié, aki ott állt bent a sűrűben és karba tett kezekkel mozdulatlanul állva nézte őket.

Omár herceg volt.

HATODIK FEJEZET

Nincs feledés

Ronald szórakozást hajszolva, egyik élvezetből a másikba jutva, boldogott a nagy világban, csak-hogy enyhülést találjon agyát és szívét egyaránt égető nagy fájdalomra, hogy végre megtalálja azt a sokat hajszolt és annyira vágyott feledést, amelylyel azután Lilyant végleg kikapcsolja életéből, kiküszöbölje gondolataiból. De hiába volt minden. A legkáprázatosabb szórakozásokat is hamar meguntta, unatkozni kezdett és minden eszébe jutott, egy kelletlen emlék, menekülnie tovább a saját gondolatai és emlékei előtt.

Elsőször Bécsben volt, azután Budapesten, onnan Rómába, Párisba ment. A nagy városok levegője, szórakozásai lekötötték egy időre, de azután minden a régi volt.

A régi kin, a régi bánat, a régi tépelődés.

(Folytatjuk)

LEGUJABB

Oroszország csak előrefizetés esetében akar szállítani?

Moszkvából jelentik: A népbiztosok tanácsa felhatalmazta a külkereskedelmi népbiztosot, hogy az árukivitel korlátozható, vagy esetleg be is tilthassa. Ezenkívül joga van a külkereskedelmi népbiztosnak megtiltani az olyan áruk kivitelét, amelyet a vásárlók a külföldre való szállítás előtt nem fizetnek ki.

Göring tábornagy beszéde szerint Németország gazdaságilag legyőzhetetlen

Berlinből jelentik: Göring vezértábornagy egyik nagy ipari telep munkássága előtt beszédet mondott. Emlékeztetett a lengyelekhez intézett német javaslatokra. Érthetetlennek találja, miért utasították vissza ezeket. A lengyelek elutasító válasza mögött felbuknak Anglia árnyéka, azé az Angliáé, amely mindenütt és mindenkor Németország útjában állott.

Az angolok minden áron meg akarják akadályozni Németország nagyságát. Hangoztatta, hogy az ellenség három arcvonalon támadja Németországot. A katonai, gazdasági vonalon és belpolitikai téren. Katonai téren Németországnak három ellensége van: a lengyelek, Anglia és Franciaország.

A nyugati védővonal áttörése elképzelhetetlen és a tengereken úgy van biztosítva a német öböl védelme, hogy az angolok sehogyan sem tudnak oda behatolni és végül a Keleti tenger zárva marad az ellenség elől.

A lengyel hadsereget három részből körülker-

tették a német csapatok.

Néhány nap múlva a lengyel hadsereg maradványai is fogságba kerülnek, azután néhány heti tisztogatási munkálatra lesz szükség és a felszabadult német csapatokat nyugatra fogják irányítani. Az angolok azt monják, hogy nincs szükség a németek katonai legyőzésére, mert Németországot gazdasági és belpolitikai téren fogják legyőzni.

A lengyel terület igen gazdag. Olajmezőket és gabonatermő földeket jelent Németországnak.

Németország most alaposan felkészült az ostromzárásra. A világháború alatt levő és a mostani blokád között lényeges különbség van. Északon nem tudják ostromzár alá venni Németországot, keleten pedig a Szovjettel kötött előnyös megállapodás biztosítja a németek számára a nyersanyag ellátását.

A világháború alatt 3800 kilométeres frontot kellett Németországnak tartani, míg most csak 230 kilométerest.

A német élelmezési helyzet igen kedvező, két kitűnő aratási év termése van felhalmozva. Az ellenség propagandája Hitler személy ellen irányul. Azt állítják, hogy Németország az egész világot le akarja igázni, és hogy Lengyelország utána az ukránokat, a magyarokat, a románokat, majd bolgárokat akarják letiporni, majd ezután a franciákat és az angolokat igázná le. Ez a legnagyobb ostobaság. A német nép öszintén akarja a békét. De a béke óhaja nem egyenlő a gyengeséggel. Németország nem fél és a német nép bármikor harcolandó a tiszteséges békére azokkal a népekkel, melyek nem nyomják el a németeket.

Teljesen hibás az a számítás, amely a német népet el akarja választani vezérétől. A vezér és a nép egy.

Weygand tábornok Ankarában

Ankarából jelentik: Weygand francia tábornok magánlátogatásra szombaton ideérkezett. A tábornokot az ankarai francia katonai attasé fogadta.

Windsor herceg visszatér Angliába

Párisból jelentik: A windsori herceg és felesége végleg elhagyták Cannest és Párisba utaztak. A herceg hamarosan visszatér Angliába.

Amerikaiak vették meg a Normandiet

Rómából jelentik: Az olasz lapok newyorki jelentése szerint a Normandie francia óceánjáró gőzöst eladták egy amerikai hajóstársaságnak. Az eladásra vonatkozó tárgyalásokat az utolsó percig titokban tartották és a vételár nagysága még ismeretlen.

APRÓ HIRDETÉSEK

Az este 6 óráig feladott hirdetések másnap reggel megjelennek

Az 1938. júl. 18-án megjelent 69094. sz. miniszteri rendelet alapján apróhirdetési áraink a következők: álláskeresés, elveszett tárgyak, eltűnt személyek, fürdő- és gyógyhely hirdetése szavankint egy leu. Levelezés és Házasság nem közölhető, minden más rovatban szavankint kettő leu. Legkisebb apróhirdetés társaság. Az apróhirdetések díja előre fizetendő. — Apróhirdetéseket felvesz I. kerület: Déli Hírlap kiadóhivatala, Piata I. C. Bratianu 3. II. kerület: Popovici trafik, Piata Badea Cărtan 8. — Kardos-trafik, Piata Traian (szerb templom mellett) Grósz-trafik, Calea Dorobantilor 2. III. kerület: Flauder-trafik, Piata I. C. Bratianu IV. kerület: March-trafik, Piata Kütül. — Noárády-trafik, (Corso mellett). — Schmidt-trafik, Piata Dragalina 6. Telefon 45-06. — Viték-trafik, Bul. Carol 54. — Galgóczy-trafik, Strada Bratianu 15/a. Telefon: 45-13.

Oktatás

Okleveles középiskolai tanárnő privát-órákat ad német, angol, francia, latin, görög, román és magyar nyelvből, továbbá stenografiából a 3 hazai nyelvben. III., Bulev. Carol 7. II. em. 9 ajtó. 1135

Angol órák, egyenként és csoportban új módszerrel. III., Str. M. Gáspár 3. Telefon: 13-70. 1293

Állást keres

Mosást vasalást házakban, lelkiismeretesen vállal tiszta asszony (úgyiszintén otthoni mosást is) Kovács, III. Vilhelm Mühle-u. 10. 1243

Hadmentes intellektuel, volt főkönyvelő-nagykereskedő, széleskörű kereskedelmi ismerettel, elsőrangú bank referenciákkal, bizalmi állást keres, pénztári, raktári, utazói, vagy pénzügyesdől minőségben. Cím a kiadóban. 1314

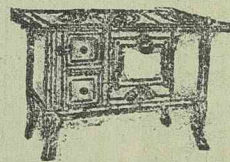
Két intelligens középkorú, komoly művelt úrileány, az egyik képzett fogtechnikus, a másik képzett fényképész, állást keresnek ezen két szakmában. Azonkívül szívesen állást vállalnának orvosi rendelésben, vagy bizalmi állást, mint társalkodónő, vagy házikisasszony. Szívesen vállal gyermeknevelést, mivel igen gyermekszerető. Esetleg üzletbe kasszába. Kitűnő referenciák. Kaucióképesek. Vidékre is szívesen mennek. Ajánlatokat kérnek Szigetközű III., Bul. Mihail Viteazul 34 címre. 1316

Alkalmazás

Bejáró szakácsnő azonnalra kerestetik, aki a román konyhához is ért. I. Bulevard Regina Maria 17. 1242

Szobalány, éves bizonyítványokkal, szeptember 15-re felvétetik. I. Rózsapark sarok „Haus a. d. Sonne”. 1312

Modern takaréktűzhelyek

kiváló minőségben. Állandó raktár románcsozott és fekete tűzhelyekben

KALMAN DEZSŐ speciális takaréktűzhelyüzem Timisoara IV. Bulev. Carol 40.

Lakás

Bútorozott szoba fürdőszobahasználattal, esetleg teljes ellátással azonnalra kiadó. IV., Str. Mircea Voda 3. 1039

Bútorozott szoba folyóvízzel, fürdőszoba használattal az erszébetvárosi villanegyedben kiadó. III., Str. General Mesoiu 7. 1378

Garzonlakás: szoba, előszoba, fürdőszoba, esetleg bútorozva nyomban kiadó a III. kerületben, villamos mentén. Leveletet: „Csendes ház” jellegre kérek. 1290

Modern, egyszobás fürdőszobás lakás villamos mellett kiadó. IV. Cemelici ueca 31. 1302

Modern kétszobás, parkettás lakás kiadó, szép fekvés, 2 park és virág kertek. III., Piata Crucii 2. 1313

Állás-vétel

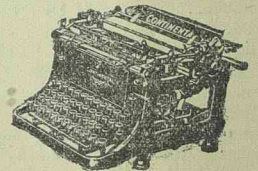
Női télikabát, jókarban lévő, megvételre kerestetik. II., Str. Scolii 13. Gilde. 189

Sonkavágógép „Berke” jutányos áron eladó. Klimek A. Lugoji, Str. Bujinea 2. 1315

A legújabb modellű CONTINENTAL

kis- és nagy Standard-írógépek, számológépek a legteljesebb szerkezettel. Nagy választék

Veszerkpviselet és raktár FELLENZ, TIMISOARA III.

Uj cím Bulevardul Carol 11. szám Telefon: 22-66. A Mária-szobor és a Kütül-tér között.

„Quo vadis Európa” a legaktuálisabb könyv, a háború okairól, a világ fegyverkezéséről és Európa jövőjéről. Orich Viktor műve ma a legérdekesebb politikai és történelmi tanulmány. 1504

Hordeák és kádak elsőrendű minőségben minden nagyságban raktáron Aszokhordók speciális előállításra. Fagy lált korvezátorok gyári árak mellett kaphatók. Appeltauer hordógyár, Timisoara IV., Str. Fröbl 5. Telefon: 43-46. 678